శ్రీ

శుభమస్తు.

శారదరామాయణము

ఇది

కర్నూలు జిల్లా నంద్యాల తాలూకా [illegible]

యఱ్ఱగుంట్ల గ్రామనివాసియగు

నందవరీక కులోద్భవులైన

శ్రీవత్ససగోత్రు, కాకసూర్యాంశ

పయఃపారావార రాకాసుధాకర

గిరియప్పగారి పౌత్రులున్ను

నరసరాజుగారి జ్యేష్ఠభార్యయగు

వెంకమాంబగర్భ సంజాతులైన

బుచ్చి నరసరాజుగారిచే ప్రణీతంబై

వారిమనమండ్రు

కరణం (1) రఘురామయ్య, (2) కృష్ణయ్యగారికొమారుడు రామసుబ్బయ్య,

(3) [illegible]రామయ్యగార్లవల్ల

[illegible]ంపబడియె.

[illegible]శ్వర ముద్రాక్షర [illegible] ముద్రింపఁబడియె.

1918.

శ్రీ

శుభమస్తు.

శారదరామాయణము.

ఇది

కర్నూలు జిల్లా నంద్యాల తాలూకా

యర్రగుంట్ల గ్రామనివాసియగు

నందవరీక కులోద్భవుడైన

శ్రీవత్సస గోత్రి, కాకనూర్వంశ

పయఃపారావార రాకాసుధాకర

గిరియప్పగారి [illegible]

[illegible] నరసరాజుగారి జ్యేష్ఠభార్యయగు

వెంకమాంబగర్భ సంజాతుడైన

బుచ్చి నరసరాజుగారిచే ప్రణీతంబై

వారి మనమండ్రు

కరణాల (1) రఘురామయ్య, (2) కృష్ణ

య్యగారి కొమారుడు రామసుబ్బయ్య,

(3) శ్రీరామయ్యగార్లవల్ల

ప్రచురింపబడియె.

కర్నూలు చంద్రమౌళీశ్వర ముద్రాక్షర

శాలయందు ముద్రింపబడియె.

1918.

అవిఘ్నమస్తు.

శుభమస్తు.

శ్రీశారదాంబాయైనమః.

శారదరామాయణము.

బాలకాండ.

దండా । శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ ।
నాయకుండైన రాముదయనిండా । యుండగా
షుబ్బగుకురాత్ర్పచండ । కాండజాలనిర్దళితాఘ
కాండ । నందనైడికాంబోధిచేపండ । ప[illegible]శ్రీవ
త్సగోత్రమార్తాండ । కాంతికాగనూర్వంశభూ
[illegible]ండ । జాతనరశింహ్వానామధేయుండ । ఘను
సిపెదర్గాణిసారెగభాండ । సంజాతుడైనరశిం
హ్వుమండ । ధరణివిక్రమాబ్దమునడుచుచుండ ।
[illegible]ంమనుహానజవమిపంమగై యుండ । సంతసము
తోధారణసల్పుచుండ । సహసాత్రవరమధ్యభా
గాండ. జాడిపతివాహానుండునాదండ। వృండచూ
దిక్యాసము శేయుచుండ । అతడుశారదావేషం
[illegible]ండ । చూపియూరీతివాకధయుచుండ । చెప్ప
[illegible]నరామకోదండ । దీక్షాదిగురుశుబుద్ధి
[illegible]ండ । ఫల్గుతానయ్యాళవరాశిచండ ।

చూచియీచరితయందుతప్పుండ । సుజనకవివరు
లుతీర్చుడీదండ । ములును వెయిశేతుమమ్మెలు
కోదండ । నారశింహ్వ్యాలకు అర్పణైయుండ ।
దీనిసభికులువినుచుండ ॥ ౨౬॥ ౧ ॥ ఏకతాళం ॥
శరణు । శ్రీసద్గురుమూర్తికిశరణు । శ్రీపార్వతీసు
నకుశరణు । శ్రీహరికిసినేశరణు । శ్రీవాణీబ్రహ్మ
కుశరణు । శ్రీవిద్యలరాజుకుశరణు । శ్రీరామ
కృష్ణులకుశరణు । శ్రీశ్యామలాంబకునుశరణు ।
శ్రీబాలబగళలకుశరణు । శ్రీనారశి హ్వ్యాలకుశర
ణు । శ్రీవ్యాసవమూర్తికిశరణు । జగదాదికాల
కశరణు । శ్రీవిద్వత్పూకెశరణు ॥ ౧౨॥ ౨ ॥
హోశారదా ॥ ఆటతాళము ॥ ప॥ । శ్రీశార
భూనాథభోజ । నీకుమ్రొక్కెదనురవికులాంభో
జ । భృంగపుంగవాభంగాంగతేజ । నీనుగుణా
కథలుబలికెడిసుధీజ । నాళికునపాపఘనపవన తే
జ । ఆర్తజనకోటివరకల్పభూజ । కమలవైరిసమ
శ్రీముఖాంభోజ । నింన్నెంచగనురవికోటితేజ ।
నేనుయింతటివాడనోరాజ । నానుకోర్కెలింమి
ఘనమిత్రతేజ ॥ హోశారదా ॥౧౦॥ ౩ ॥ ఏక॥
ధీరా । దారితసోమకశూర । వృష్టికృతమందర
ధార । ధరణీధరదంష్ట్రాగ్రాకారా । నఖశేవితదాన
వవీరా । స్వీకృతబలిసుఖపూర । నిత్యాళిత

స్వపక్షులవారా । వారాశిగర్వవిదార । రాధిక
మానసచోర । అసతీకృతదానవదార । వణీకాతి
హారకంధార । నేజేశీకృతిసంభారా । నతిగైకో
నుకమలాధార ॥ ౧౨ ॥ ర ॥ ఆట ॥ అంత । నారదు
డువాల్మీకిచెంత । జేరికూర్చుండపూజలుకొంత ।
చేశిమునిపుంగవుడుమదినిమంత। నంబుననుమాని
తో వింతలింత । ముద్దులాడుచునుయిపుడుభూకాం
త । వహించలో నెల్లగుణమణికాంత । కారుడైనట్టివి
భుడెవ్వడిలో। చెప్పుమన్న వినినారదుండంత॥ హా
శారదా ॥ శివశారదా ॥ ౮ ॥ ౫ ॥ ఏక ॥ వృందూ ।
యిక్ష్వాకువంశకరుండు । దశరధనందనుండు ।
శ్రీరామనామధేయుండు । అయిపుట్టెనుభువి వి
ష్ణుండు । చేకొనుహరువిలురెండు । అటశీతను
జానకుండు । యియ్యగైకొనినిండు । మోదం
బునపురిసుఖనుండు । నంతటిదశరథుండు । పం
పొగపిలిగుడిపండు । భక్షించుచుతపములుమెం
డు । గాశాయగరావణుండు । శీతానుగొనిచని
గండు । మీరగలంకనుండు । నంతటరాఘవుం
డు । గూర్చుకవానరటెండు । తోడనుఅంబుధి
నుండు । సంచియురావణుదండు । తోడనుగూ
ల్చిపంచండు । దైశీతనుగొనిరాముండు । అయో
ధ్యాపురిసుఖముండు । యిట్లనుచునారదుండు ।

చెప్పియుమునిపుంగవుండు । చనినంతటివాల్మీకిం
ద్భుండు । యీకథయువిన ఫలముండు ॥ ౨౮ ॥ ౬ ॥
హాశారదా ॥ ఆట ॥ చేరీ । శిష్యులతోతమసా
నువారి । స్నానమునరించికూర్చున్నవారి । యె
దుటక్రౌంచపక్షినిమ్మృగవిదారి । చంపగాచూచి
కోపంబుమీరి । శాపనిబల్కగాశ్లోకంబుపూరి ।
తంబుగనునిల్వాయాశ్రమముజేరి । చెప్పెరామా
యణముమేలుగోరి । దీనిపఠియింపయున్నాలభూ
రి । మేధగలవారౌయున మాసజేరి । కుశలవులు
వేడినచెప్పెవారి । తోడుకొనిరామసదనంబుజేరి ।
యుండవారిద్దరిసజారశరీరి । మీరునేర్చినదిపల్కు
మనకోరి । రామచంద్రుడనగావెల్కమీరి । చప్ప
ట్లాణగిరిరామకథసూరి । పాపసంఘంబుబోవును
పారి ॥ హాశారదా ॥ ౧౬ ॥ ౭ ॥ అది ॥ శ్రీ ॥ అయ్యా ॥
శ్రీరాములకథవినవయ్యా । దురితంబులదూలునా
య్యా । శ్రీరామరామ అనవయ్యా । అనినంతట
ముక్తుండయ్యా । సిద్ధంబుగశ్రీరామయ్యా । సౌభా
గ్యములిచ్చునదయ్యా । మీరందరుచూపినరయ్యా ॥
నేజెప్పెదరామకథయ్యా ॥ ౮ ॥ ౮ ॥ హాశారదా ॥
ఆట ॥ అది । రాజకులమునను రవివంశమాది ।
మైనవారిలోరఘుపుంగవాది । ఘనులువెలసి రా
యులమౌళిరాది । రాజరాజైదశరథుండవా ॥

పాపరాజంస్యగర్వవిభేది । యేలెబహుదినంబులా
నయోధ్యాది । పురము వెలగా వృద్ధాప్యమూది ।
వచ్చెనంతలో తనమనో వేది । యాందదలచెనూ
పుత్రహీనాది । రాజ్యమంతయూవ్యర్థమనియెది ।
జారవచ్చియామంత్రివరులాది । మునులుజెప్పిరి
పుత్రసంపాది । యైనభువిలోన యజ్ఞమున్నాది ।
దానిజేయుమనఘనమనోహ్లాది । యగుచుదశర
థుడుమునివరులనూది ॥ హాశారదా॥ ॥౧౬॥౯॥
ఏకతాళము ॥ యోరీ । అటుచేయుచుటినారేరి ।
యనరుష్యశృంగుసకోరి । పిలుపించుమనముని
మూరి । వరుడనగాశాస్త్రవహారి । పిలుచుకవ
చ్చెభూరి । వేదికతమసావారి । తీరముననేశేటు
శేఁ । దక్షిణాతో యజ్ఞముపూరి । తంబుగజాయ
మిూరి । సురలెల్లదానవారి । జారగపోయిభూరి ।
రావణుభయమనవారి । కభయములిచ్చెశౌరి ।
మీరందరుభువివానారి । గర్భములయుందుజేరి ।
పుట్టుండనవారటులైరి । అంతటదానవారి । య
జ్ఞేశునితావుజేరి । పరమాన్నమొసగనారి । మ
ణులుముగ్గురుకోరి । భక్షించగచక్రధారి । కౌ
సల్యకురామశౌరి । కైకమ్మకుభరతుడుభూరి ।
బాహువైనలక్ష్మణసూరి । శత్రుఘ్నుండున యిరు
వూరి । సుమిత్రగని మొనవారి । సముగౌనపుత్ర

లజేరి । నట్టికథభవసంహారి ॥౩॥ ౧౦॥ హాశా
రదా॥ ఆట॥ అట్టి। దశరథమహారాజుకట్టి। జగ
ములన్నియును వెలసెపుట్టి। రామచంద్రుడుశ
గావెలశెనట్టి। సమయమందు యాగిరిగాధిపట్టి।
వచ్చినృపచంద్రుదశరథుసిదొట్టి। నీకుయాగంబు
గావదగునట్టి। పట్టిగలడంచువినిబుద్ధిబుట్టి। రా
ము వేడితనమానీతుదృష్టి। జూచిదశరథుడుబ
ల్కమీకట్టి। మాటలాడంగతగదుమునిరుట్టి।
నిట్టిరాము కథపుణ్యములభట్టి॥ హాశారదా॥
౧౦॥ ౧౧॥ ఏకతాళం॥ హెచ్చి। ఆమాటకు
కన్నులుపిచ్చి। చూచినరాములనిచ్చి। పొమ్మ
న్నవారటువొచ్చి। తాటకనుశరమునగ్రుచ్చి।
పోవైచియుయాగముమచ్చి। కలుమీరగజాయ
హెచ్చి। వచ్చినదనుజులచచ్చి। పోజేయగవార
టుమెచ్చి। దివ్యాస్త్రములన్నియునిచ్చి। నప్పు
డెరాములబుచ్చి। కొనియుండెనుసంతసమెచ్చి।
యీకథవినశిరిహెచ్చి ॥౧౨॥ ౧౨॥ అటతాళం॥
శ్రీదా। శ్రీరామభూపాలుమేధా। తెలిశికొశికు
డుజనకంపుటభేద। నంబునందుయాహరువిల్లుగల
దా। చాపమెక్కిడినవారికీవసుధ। జాతశీతనిచ్చె
దనంనగాధ। జెప్పిరాములనులోదుకొనిపాద।
ధారధీరులైపోవగామీద। మానికథలెల్లచప్ప

బాధ । రహితుడైనడచిరస్థాయిగాఁగోదా । వరిని
ధాటిజేశెతుమూనిబోధ । రాముకథలెల్లపుణ్య
ములెకాఁదా । యిట్టికథవిన్న లేదుయమబాధా ॥
౧౭॥ ౧౩॥ హా॥ ఏకతాళం॥ అంగా । శెవితపు
ణ్యసంఘా । పాపాళిమత్తమాతంగ । పంచాస్య
భీతదాథంగ । సారసదళనలభృంగ । వాఁతచ
క్రసంగ । సంకులరమ్యతరంగ । చూచితెపక్షి
తురంగా । అరిచప్పమవాటిరిగంగ । అహల్యా
శాపభంగ । మొరించెడుశముపాంగ । మిథ
లాపురిజేరగంగ । శరువిల్లువిరచిరథాంగ । ధను
డైనరాముడనంగ । పుణ్యాముకథవినంగ ॥౧౪॥
౧౪॥ హా॥ శారదా॥ ఆటతాళం ॥ అంత । శ్రీరా
మజనకభూకాంత । వరుసమునిజేరిమదిలోనశాం
తి । సంతోసమునమొక్కినిజాంత । రంగము
ననుపుష్పాంగిశ్రీకాంత । యైంశీతనిచ్చెబలవంత ।
సౌమిత్రికినిమూర్మిళాకాంత । కైకతనయునకుమా
ళవికాంత । శతృఘ్నునకు శతికీర్తినంత । మన
మనంజిల్లదశరథునిచాంత । జారభటలనంపించిపి
లుపింత । మనగయూరాజునటవచ్చెనంత । గూడి
పెండ్లిండ్లుగావించిరంత । రామచరితంబుఋపుసు
హేకాంత । ముందునుమువంగభయములేదింత ॥
హా॥ శారదా॥ ౧౪॥ ౧౫॥ ఏకతాళం ॥ ఆహా ।

దేవతలుదివినజూడ । పుష్పంబులుచల్లులాడ ।
కిన్నరులుగీతముబాడ । జయశబ్దము మానులాడ ।
దనుజాలగుండెలూడ । లోకములుభవ్యముజూ
డ । భూషణములతోడ । జనకూతుముదము
తోడ । పంపించగరాములతోడ । దశరథుసు
తముపురిజూడ । పోవాగజనకునివాడ । కథవిను
డిపాపముబ్బాడ ॥ హాశారదా ॥ ॥౧౭॥ ౧౬ ॥
ఆటతాళం ॥ దాటి । మిథిలదేశంబెల్లదాటి । పో
వజమదగ్నితనయులలోమేటి । ధైనపరశురాము
డుపండ్లుదీటి । యదురుసదువగాజగముపగిలేటి ।
మ్రోతవేయుగానతుత్రతకోటి । ఝుల్లుఝుల్లుమంచ
నిరాలతోటి । వానగురిశిన్నాపిడుగులుబడేటి ।
రక్తవర్షంబుయేగులాతోటి । భూమిజూచియూ
డశరథుడుమాటి । మాటికవశోకునమూయనని
యేటి । రాముకథలెపుడు బయ్కుమండేటి । వా
రుయుండుదురుభవములనుమీటి ॥ హాశారదా ॥
౧౨॥ ౧౭ ॥ ఏకతాళం॥ సుద్ది । అనుకోగారాము
లయుద్ది । వచ్చెంతటమీసముదిద్ది । శ్రీరామాజ
నకునివద్ది । హరువిల్లువిరచినసుద్ది । వినివచ్చితి
యదెనావద్ది । విల్లందుమనలోకొద్ది । వుంచట్టి
విలుగొనిఅద్ది । రాయనగవిరచినబుద్ది । చేతను
భార్గవసిద్ధి । తోచకరాముప్రశిద్ధి । కొనియా

ఢుచుపోయినసుద్ది । నీవ్వానుసుఖమునీబుద్ధ ॥ హాశారదా ॥౧౩॥ ౧౮ ॥ ఆటతాళం ॥ యించి ॥ జనులెల్లతనుసంతశించి । వెంటరాగానుతమపుర ముగాంచి । భూసురవరుల౯బ్రస్తుతించి ॥ వం దిమాగధులపాటిలాలించి । సతులుమంగళారతు లెత్తగాంచి ॥ శాసముత్తియంబులునంతిశించి ॥ రత్నఖచితధామమ్ముబ్రవేశించి । తల్లిదండ్రులకు నతులొనరించి । శుభముజెందొండకీర్తివహించి । యుండెరామచంద్రుడుముదమునించి । సూర్యక శెలెందాకమించి । యుండునందాక రాముకిథ లెంచి । నట్టివారికినిపుణ్యంబుమించి ।. సేతబాల కాండనుయూవరించి ॥ హాశారదా ॥౧౪॥౧౯॥

బాలకాండసంపూర్ణము.

రామార్పణము.

అయోధ్యకాండ.

ఏకతాళము ॥ రామా । వినవయ్యదశరథ రామా । ధేయూడుమణిమయధామా । పాంగ గణమంటపశీను । పీఠమునపూర్వగిరిసోమ । స న్నిభుకైమంత్రస్తోమ । ములుగొల్వగబుధులు సామ । వచనములనెంచగభూమ । రాజన్యసార్వ భౌమ । శాత్రవసైన్యభీమ । పూరితబుధజనకా

ను । యనుచువందిభామా । మణులుపొగడ యామ । హీరసుకకోలువైరామా । చంద్రునకు మేఘశ్యామ । సుందరమూర్తికిప్రేమ ।‌ యువ రాజ్యాభిషేకము । మొగి పగవిభవబరాము । మల్లెపూలదాశరథిరామా । వైభవమునింగ్రీ రామా । వశిజంచుమనుమానసశీమ॥ హొశారదా॥

ఆ॥ ౧ ॥ ఆటతాళం ॥ నాటి । శ్రీరాముని వైభవ మువీటి । జనములెల్లకొనియాడుచుండేటి । వా ర్ధిదాశిచెశార్మణ్యపేటి । హైందశరథాధీశ్వర వధూటి । కైకవిానంతకోత్తమెనవాటి । పంక్తి రథునితో‌ గాబకనబోటి । రాముపదునాలుగేండ్లు వనవాటి । కనిచియువరాజుభరతుజేశేటి । వాడ వాదుగాకవినశరకోటి । చాలదూరిన వెల్లవిభుడిదే టి । సూటపొమ్మనిన కైకయలనాటి । వరము లేమయ్యననుదాకసూటి । యనుచువిలపింపరా ముడచ్చోటి । కరుగుదేరసౌవర్ణమణికోటి । యుం తవిపరీతమొవవెనచేటి । రంబదీపింపవదతులా కోటి । శింజితధ్వనులుకలగశతకోటి । భానుబిం బతేజమువెలుంగేటి । రాముగనికైకతనమనో ధాటి । తెలియబల్కగాశీతావధూటి । వెంటజ నుదేరసౌమిత్రితోటి । సఖ్యమేర్పడగరాముడా పీటి । జనులనూరార్చిగంగనటుదాటి । చిత్రకూ

టాగ్రిజేరెననియేటి । రాముఛరితంబువిన్నజన
కోటి । సఖ్యమందసంసారాబ్ధిదాటి ॥ హాశార
దా ॥ ౨౬॥ ౨॥ ఏకతాళం ॥ వారి । కథలెల్లతెలి
జసధా । చెప్పగమతులకిపూ । యువన్నిథిగ
తుంభూ । శోకానుజానుసారి । యైపొగలుచు
తమవుజేరి । రాములపై ప్రేమమీరి । మృతి
బొందినదశరథశౌరి । భావించియఘువిస్తారి ।
యైనట్టితల్లినిదూరి । శ్రీరాములవెనుగోరి । గుహు
డున్నతావుజేరి । అచ్చోటదానవారి । శోభితసీ
రజారి । సమవదనువాదవారి । జాతములకు
మొక్కి-యూరి । కతెమ్మనివేషగపోరి । పను
నాలుగేండ్లుజేవగోరి । వచ్చెదనుదుఃఖనివారి ।
తంబుగజనుమునిభూరి । మయపాగుకిలిచ్చేసువా
రి । తీరమునశృంగ్రిడికిదూరి । తాఘులుసతిలవారి ।
విడిచిరియటజడధారి । వేషములుబూనినవారి ।
ఛారిత్రముఖినసిరిజేరి ॥ హాశారదా ॥ ౨౭॥ ౩॥
ఆటతాళము॥ ఖ్యాతి । గలరామచంద్రుండునీతి ।
మార్గమెరుగింప్పయాకైకసూతి । శ్రీరామపదప
ద్మశోభాతి । జయమునమందునిల్వభటజాతి ।
తోడజెరెసందిగ్రామమిూతి । బాధలేకుండయిల
యేలెభూతి । అంతరాఘువుసుఖండితారాతి ।
యైనస్వామిత్రితోడరాభీతి । లేకయేతెంచుచున్న

తః నాతి । శీతతో మహావనిజెందెఖ్యాతి । యిట్టి యీయయోధ్యాకాండప్రీతి ॥ విన్నవెలయుభా ప్కరునిరీతి ॥ హశారదా ॥౧౩॥ ౪ ॥

అయోధ్యాకాండసంపూర్ణము.

అరణ్యకాండ ప్రారంభము.

ఏకతాళము ॥ రామా । శ్రీరాముడుకానన శీమా । చరియించగజొచ్చిధామ । విధిమైనయు త్రిశీమా । జారంగాబోగా రామా । దేవునిమా న్ప్రేమ । తోడనుపూజలునెమా । మునచేశిరణ భీమ । నినుగంటిశ్రీరఘురామ । అనినంతటవా రాశీమ । దాటియుసుగుణోద్ధామ । శరభంగు నిపూర్ణకామ । గుణవంతునిజేశెనురామా । భూకాంతుడుజనెనట్ప్రేమ । యీకథజనమణి ధామా ॥ హశారదా ॥౧౪॥ ౧ ॥ ఆటతాళం , దాటి । కుంభసంభవానుజుడుప్రండేటి । వనము జారంగ అచ్చనలుసూటి । దప్పకుండగాచేశె తనతోటి , కొన్నికథలెల్లచప్పవినిదాటి । మీ దకుంభజునిగాంచెగుణపేటి । పూజలెల్లనందియు వనవాటి । పుణ్యనదులునిధులెల్లనుదాటి । పో వుచుండవిరాధుడనియేటి । అసురవనుడంగతన ము యుదాటి । శీత నెత్తుకొనియుగశీపా వ్యేటి ।

కాపికూల్చగా ధరణిజా బోటి॥ సరసవిల్వి నీకు రా
జులా మేటి । మాటిమాటికిని రామయ్య యేటి ।
మాటలాలించి లక్ష్మణునితోటి । అనిదొంతమ్మ
డాయీ కానదాటి । జగిపోదాము అనుకొనుం
డేటి । రామకథ వినుడి భవము పోమాటి ॥ హరి
శారదా ॥౧౮॥ ౨॥ ఏకతాళం ॥ కాగా । రా
క్షసులుండేటి జాగా । జానకీని కాచుక బాగా ।
రమ్మంచు వేగపోగా । ముందటబహురమ్యము
గ । అటచిత్రకూటనగ । మున రాముడు నిద్రిం
చగా । కాకాసురుడట వేవేగ । శీతమ్మను చ
ముకూగ । పోవగ రక్తము రాగా । శ్రీరా
ముడు లేచి వేగ । తృణము నవాణయగ । మొ్రి
క్కియు కాకియు పోగా । అటు పంచవటికి రాగా ।
బహుమాయములజూచి వేగ । పర్ణశాలగట్టించగ ।
అందుండిరి ముగ్గురు బాగా । సౌమిత్రి ఫలములు తే
గా । పాదనుండి ఖడ్గము రాగా । లక్ష్మణుడు పట్టి
వేగ । శూర్పణఖ జూచి వడి నరకగ । ఆ ముక్కు లగ్గిలము
రాగా । సౌమిత్రి హాయని వేగ । శ్రీరాముల జేరి
బాగా । యీవార్త వినిపించగ , వారికినివాను
వేగ । జప్పి రాముడు వినగ । శ్రీరాములకై సం
తోషగా । వినరయ్య నాకథ ముగా ॥ హరిశారదా ॥
౨౦॥ ౩॥ ఆదితాళం ॥ పైన । రావణుడు భాగి

యూతు। శూర్పణఖకీముగ్ధతనయూతు। విద్యా
జ్ఞాహృద్యశాలివిజనకుడు। పేరుజంబుకుమారుడ
నువాడు। తంత్రీశగదీర్ఘకొంకుస్నేహీడు। రావ
ణాసురునికపుత్రుడగువాడు। నయ్యభాస్కరునకే
పుత్రభర్తుడు। గానమెచ్చిఖడ్గంబుపెవినుడు।
వాంఛబట్టిరాక్షసుజంపినాడు। గానయాదినము
మనలక్ష్మణూడు। మంచిపనిజేశెనియెరాఘవు
డు। యాగరక్షవిఘ్నభవభయముచీడు॥ హూశార
దా॥౧౭॥ ౪॥ ఏకతాళం॥. అంత। శూర్పణఖ
తనయుంచంత। చారగవచ్చినంత। గాజూచి
మనిలోచింత। చాతనుమునులకొంత। వెరసుం
చగవారిచెంత। చెప్పగరామునచెంత। చేరియు
రాక్షసకాంత। శీతాపతితానగనియంత। చక్కని
వాడుకొంత। చిత్తములోరతికాంత। జానా
హాతిచాతనంత। మోహించియురామునికాంత।
పలుకగజొచ్చినంత। పింతలుగారూపముకొంత।
దాల్చియునసురాకాంత। అఘుహారమిూక్షపు
న్నంత॥ హూశారదా॥౧౭॥ ౫॥ ఆటతాళం॥
ధీరా। కందర్పసుందరాకార। చంద్రవదనభా
స్కరకాంతిశూర। నిన్నుగనిప్రేమనోయదను
మూర। శరముపేశెమన్మథుడిదిగోరా। తాళ
లేనునన్నేలుమనసారా। వారమూటిభాగింతి

చేయుదురా । నిల్చిపల్కుచుండ స్త్రీయాయసుర ।
కాంతగనిచ్చెల్కె యూరఘుసీర । నారసుపైనాతి
పరసతినిగోర । వాడుమదిదూరదిఘుసీక జార ।
తనముజూచికలయగనాయుదుర । నగలశాలలో
లక్ష్మణుకుమూర । కారుకున్నా నపాన్నగవా
రి । కాంతకీలనవహోయలుగాజార । పోయిల
క్ష్మణమరుకేళిసార । మీపృగమువన్నసౌమిత్రి
ఘోర । మైనవాలుచేనాశిమపూర । కినగ
మోలుగాడుకోశినాయమూర । వృందవస్త్రంచుగద్దిం
చిశూర । వరుసరీతిగాబల్కియాయసుర । కాం
తదుఃఖమునవారుదికిశూర । పరులఖరదూషణు
లలేవుజేర । పోయియీవార్త తెలియగపూర ।
చప్పినంతటనేకగరాజసు ఘోర । మైడశము
ఖరఘురాముచేర । వచ్చుచుండిరటజగన్మో
దర । యీకథవిన్న భవహరావారా ॥ పూర్వార
దా ॥ ౨౩ ॥ ౬ ॥ ఏకతాళ ॥ చాలా । నక్షత్రము
లిలపైగాల । దిగ్గజములునగ్గిపూల । గానము
వినుచుబగల । నాపుణ్యలుచలగసగల । కాతము
రాగయిల । పూళియురపికి గాల । గప్పియుచీక
టిచాల । గాగానలక్ష్మణయూల । కప్పెనుధూ
ళిఘుచాల । కనిచప్పనుసయాళల । ధకషిము
లెమవారాల । పిలుగగ్కెనచ్చెనుయూల । ధరము

దుష్టనిశాచర మేల । యేమూగారాషూనాలా । రఘు
జూపె వనవాసాల । లావెంగిలక్ష్మణయూల ।
సేనుండగనీకీబాలా । వైవస్త్రశీలమశాలా । లో
కుంచుకకాపుముపాలా । యముగానుద్రుంచెద
కేం । ద్రిల్లిన్మనయువారాల । కొసురయ్యోగాడ
చెభూల । లానాయునిన్నుతిచలా । చెశేను
యాకక్షయూల । గలవారికినెరుచిచాలా । హరి
యుచుకనీతమూల ॥ చ ॥ ౭ ॥ అటతాళం ॥
మించి । రక్కసులగనిపాతెను చి । విల్లువిర్చుగుణము
గనాదెసంధించి । జగములురెకుశబ్దమూలించి ।
గుండెలగలగాగుణముపూరించి । దివ్యమైన
శ్రీశరసంజ్ఞబెంచి । దూరిపోనేశెవళ్ళములనుద్రుం
చి । రణమునసత్వగాషాయకల్పించి । వారిఘో
రమునకుశిలలుగురిపించి । పోకుచూడగ శ్రీరాము
డెంచి । రథగజాశ్వాళినటుసంహరించి । యాను
జూపినాతానేకనుపించి । యుద్ధరాముకథవినశి
యుగాంచి ॥ హారాదా ॥ ౧౨ ॥ ఏకతాళం ॥
పోరా । రాక్షసులగుండెలుదూర । శాంతనరాల
శేశిఘోర । యుద్ధంబుజేశిసూర । వరుస్తైనదరు
జూపిర । క్రోష్ణముయునుపుర్వేర । గానేశినాదిగ్గ
ఘోర । ఖనిదూనగణాలసారి । కొలువరించివే
ట్ల మీరా । తస్పునిశత్రుఘుదారి । దివిజాలపు

ఖ్యాంగజేర । విడిచి నీకుశలము మీర । యీ వార్త
తెలియగ పూర్ర । తమ్మునకు చప్పగధీర । రఘువీ
గాయఘుసంహార । యాసినన్నుతి చేశియదుర ।
నిలిచుండెను శూర్పణఖేర । పీడొక్కడే యిందరి
ఘోర । రణమున గూల్చెను శూర । వరుడంచు
క్రోధము మీర । జరిగెను ముందర జార ॥ హా శా
రదా ॥౨౦॥ ౯ ॥ ఆటతాళం॥ యింక । రావణా
దుండెటిలంకా । జొచ్చి అన్నతో జెప్పి తనకింక ।
దిక్కు లేనట్టి దానివలెశంక । చేశి దుఃఖించుచున్న
యూవంక । జూచి చెలియలిగివడుగవినుమింక ।
వక్క మనుజుండుగ హానమునశంక । లేక తమ్మును
నుపలిగూడిపొంక । మలరుచుండగా వారినాంక ।
మదినరతిగోరి వేడగా హుంక । రించియిటు జేశిర
య్యనావంక । తప్పు లేదయ్యాయిపు నునీకింక । రా
మునతిబోలువారు లేరింక । దానిసొగసు జప్పగను
నాపంక । జోద్భవునకైన వశము గాదింక । దాని
నీనేర్పు మాయలతో పొంక । మలరగొనిరమ్మట
ని తెల్పినాక ॥ హా శారదా ॥౧౬॥౧౦॥ ఏకతా
ళం॥ భూరి । మాయాల కెల్లను దారి । మైనట్టి
మారీచునిజేరి । పౌరోరిమర్త్యవిదారి । వనము
లోనరపతిమీరి । వృన్నాదియునవినికోరి । వ్రు
న్నాదిరనామదిగేరి । శ్రీరాముల భార్యట నోరి ।

ఆదారినచక్క గజేరి । పోదాముర మ్మనిజేరి । నం
తటవాడ నెవ్వారి । పోటిలో రాముల బారి । నిలి
చెటివారలు యేరి । చిన్న వ్రుడెయాతనికోరి । ము
నిరమ్మనయాగము జేరి । విఘ్నంబుచేశెవారి ।
సుబాహునిదేహముదూరి । పోనెశెనువక్షశర
మోరి । నీవై తెయాతనినెదిరి । నిల్వావు రాయునగ
వినిదూరి । చంపెదనంచనిచూరి । పెరికినగని
శ్రీధారి । మైనట్టి రాముల బారి । నణగెదె మేలని
కోరి । వచ్చెనురమ్మనిజేరి । పంచవటీతీరము జేరి ।
యీకథవినళ్ళవసంహారి ॥ హాశారబా ॥ ౨౬॥౧౧॥
ఆటతాళం॥ కొన్ని । మారీచమాయలునుబన్ని ।
హరిణరూపంబుదాల్చిబలువన్ని । యలతొనాజా
డశీతమ్మదాన్ని । జూచిశ్రీరామచంద్రుడాదీన్ని ।
యుటతుపట్టితెమ్మనవిల్లుబన్ని । శరముసంధించి
పోవయీవెన్ని । దనుజమాయలనిలత్మ్మణునికొ
న్ని । రీతులెరిగించిపద్దువద్దన్ని । సతులపల్కు
వినగూడదటన్ని । సంగతులుబల్కవినకతమ్ము
న్ని । అచటకాపుంచివేలెగదాన్ని । పట్టుగలవా
డునై వేగకొన్ని । యోజనములుదాటియులత్మ్మ
ణున్ని । దలచిరాతునునిమాయలీవెః । అను
చుశరముసంధించిపడదాన్ని । వేయుహాలత్మ్మ
ణాయనుచునెన్ని । భూమిపైబడినదానిచర్మా

న్న। తీసిచేసట్టిరాలక్ష్మణున్ని । యిచటశీతమ్మకే
తినోక్తులన్ని । యదనదూరగాబల్కిరామున్ని ।
బారబోయిరమ్మనగవద్దన్ని । మాయన్న నినుకా
పుమనికొన్ని । సంగతులుబల్కిచనినవాడన్ని ।
తిరుగబల్కితెధరణీజయివెంన్ని ।. నీవిచెడుబుద్ధు
లసిమదిననన్ని । నిన్ను నమ్మరాదురపాపవాన్ని ।
అనగలక్ష్మణుడుభూతాదులన్ని । సాక్షివున్నా
రటని వేగకోన్ని । ఆనలిడిపోయిరామదేవున్ని ।
మదినబల్కుచునుజనలక్ష్మణున్ని । దాటిపోని
చ్చిరావణుడుబన్ని । యీకథవిన్న శిరులుగలిగిని ।
హాశారదా ॥౨౬॥౧౨॥ ఏకతాళం । మాయు ।
రూపముతోజాగబోయ । సంన్యాశిఅతిథి వేషము
వేయ । భిక్షముతెమ్మనికూయ । అతిథిపూజలు
శేయ । మేలనిఫలములియ్య । రాగానేశీతను
మాయ । చేనెత్తుకరథముడాయ । పోయినవుడు
శీతయుభాయ । మునమువడవునీవిటుశాయ ।
తగనురమోసమాయ । నాబుద్ధిమందమాయ ।
అనినంతటరావణమాయ । వేగమెబయలుశా
య । శీతన్నరాక్షసమాయ । తోజిక్కరోదన
శాయ । దొడాగెనుశ్రీరామాయ । దేవాదిదేవ
గుణగేయ । నారాయణమూర్తిమదియ్య । ఆప
దలుబాపునకూయ । జటాయువువినియదురా

యు । పోవాకురదనుజాకాయు । అనగానెపుగర
మాయు । కీర్తిలెలశివాడెదసేయు । పాగ్రిణాంతింబై
నిలడాయు। వచ్చుండెనునటహాహాయు । టంచు
నువహానులుగూయు । పైచెరుగునసొమ్ముముడి
యు । శీతవియుభువిపై సేయు । సుగ్రీవునవిగని
డాయు । వెయించెను రావణుడాయు। రత్నము
నలంకరుబోయు । వృద్యానవనమునమాయు । రా
క్షసులుశీతనుగాయు । వుంచెనువినురామాయు ॥
హాశారదా ॥౩౮॥౧౩॥ ఆటతాళం॥ అ:త। లక్ష్మ
ణుడు రాములనంత । జేరిమొగ్గిక్కులిడినిల్చియు
న్నంత । లోనతమ్ముడాశీతవిడిచింత । దూరమె
ల్లినతగదనెకొంత । శేపుదింతించిశీతనన్నంత ।
మాటలాడెనోపంచభూతాంత । రాత్మెరుగో
యనదివినికొంత । ఔనానంచువాదమినియంత ।
పర్ణశాలజారగవచ్చికొంత । ప్రాశీతరమ్మనిజేరి
నంత । పలుకకున్నపుడెతమ్ముడాయంత । పనులు
గలశివొచ్చెనుకనుమిదెంత । యనగయిటులేను
శీతమ్మవంటి । గించిడాగెనో వెదకుదామంత ।
యనుచునల్లట్లకాననంబంత । తిరిగిశితయటుబో
యనోవింత । మాయరక్కశియుజేశెయిదెంత ।
దైవయోగమిట్లున్న మనమెంత । వారమిాయు
ష్యుతప్పదున్నంత । అనుభవంబానుకావిఘన

పంత । గించిమదనుధరవిరిశరములంత । యదను
దూరవేయగచిక్కి కాంత । హా కాంత కాంతా
కాంతనెంత । విరహా వేదనతో తాళక నికాంత ।
వ్రాయితమ్మ్రుడాశీత లేదింత । యనుచుదుఃఖించి
తరులతనితాంత । పర్వతములన్ని వెదకజనిరంత ।
యాకథవిన్న భవము లేదింత ॥ హా శారదా ॥ ౨౫ ॥
౧౮॥ ఏకతాళ॥ లంంగ । లవంగతరులుభృంగ ।
కేళినిమాతులుంగ । ములుమీరునిటసారంగ ।
ధరుబోలినముఖసారంగ । న్నేత్రినిమదమాతంగ ।
కుంభస్తనిబలుమాతంగ । ములవైరిమధ్యను
శృంగ । గిరిమొదలుగమీరుగంగ । గౌతమినర్మ
దసంగ । మేశ్వరుడాశీతయురాంగ । కనలేదా
పోయుననంగ । వినలేదాయనిపలుకంగ । లేదా
నితలలూచంగ । ముందరదూరముగాంగ । కా
బంధుకదురుగాంగ । వానౌచటగూల్చిపోంగ ।
జటాయువుగనిశ్రీరంగ । ధాముడవినుశీతాంగ ।
నామణినికొంచబోంగ । నేజూచిబలుపోరంగ ।
తనపతుమువిరుగంగ । వేశియుదనుజపుంగ। వుడు
రావణుడనుదొంగ । రీతినజనెనెనింగ । మిముగం
టినిథ వభంగ । మాయనుముక్తిసంగ । తియు
జెందెననిపోవంగ । కర్మాదులునటుశాయంగ ।
దివిజేరినతడుపొంగ । నాబలికకపిఫుంగ । వుడు

వినాకుతోడాపోంగ । వనిచప్పగనటదాటంగ । పం
పయుగనిబలుశ్రుంగ । రంబులవెలశిరసంగ । అర
ణ్యకాండవినంగ । పుణ్యములుగల్గునురంగ ॥ హా
శారదా ॥౩౪॥౧౫॥

అరణ్యకాండముసంపూర్ణము.
రామార్పణము.

కిష్కింధకాండము.

ఆటతాళం॥ ఆడ । పంపాసరోవరముజూడ ।
నొప్పెతరులెల్ల వికశించిగాంథ । మైనచిగురుటాకు
లుగప్పెనీడ । చాతయుండైనభాస్కరునిజాడ ।
గానరాకుండెతరులతలజూడ । మల్లెమొల్లలూ
పువ్వులతోడ । జాజివిరజాజిగుత్తులల్లాడ । పూశి
వికశించిపుష్పాదులనీడ । చూడకేతకీభూజముల
చూడ । చిగురుటాకులతోరంజిల్లునాడ । శుక
పికంబులుగుంపులునుగూడ । వచ్చివికవికలుగా
వల్కులాడ । అళులుఝుంఝుంమటనినాదమాడ।
చల్లనైనగాలియుపవమడాడ । ఛందురుండువెన్న
లపండుజూడ । ముదనుదరలెకశరములతోడ ।
యదనుదూరవేయగరాఘవుడాడ । లక్ష్మణుని
డాచిపక్కెతమూన్నాడ । తాళలేనుయీవవలక్ష్మి
ఘూడ । వనంతుడలనుముచంపుమాడ । పవన్ని

డిందరునుగూడిపగయీడ । నాతోనవ్వెదరుశీత
లేదీస । నేనువిరహాగ్నిసెటులోర్తుజూడ । నను
చుహాశీతళీతాయనేవ్వ । గానులక్ష్మణుకుశ్రీరా
ముతోడ । అననువోయన్నప్రకృతిపురుషూడ ।
నీవుగావయ్యకనుబుద్ధితోడ । మవముపక్షిజెప్పిన
జాడతోడ । రమ్ముపోదామటనిపంపజాడ । ధా
టివచ్చిస్తానముశాయనాడ । రవిజుడిరువురినిగ
సిపవనజూడ । యిందురారయ్యనల్గురునుగూడ ।
అనుచుమంత్రులతోవినబల్కెచూడ । యీచరి
తంబుపుణ్యములజాడ ॥ హాశాగదా ॥౩౮॥ ౧ ॥
ఏకతాళం॥ యవరు । రవిమోములకళలవారు ।
యిద్దరువచ్చున్నారు । వాలెవెంగవచ్చున్నారు ।
కాళున్నావారెవ్వరు । మనమీడవ్రాడపోరు ।
పుట్టునుయశగమారు । తాత్మజుడుపోయివారు ।
యవ్వరోనడిగెదమీరు । యిందుందుండనిజనవా
రు । నాతోనిగనియనేరు । యితడెవరొకుండల
ధారు । డనుకోగావాయుకుమారు । డిరువురికె
మ్రొక్కిమీరు । యవ్వారుమీమీపేరు । వూ
రేమొచవుకుశూరు । లైమునులవేషధారు । లే
లైతిరనగామారు । తాత్మజునితోలక్ష్మణధీరు ।
డనియెనువమాదీవూరు । అయోధ్యయనిపల్కెరు ।
దశరథవరకుమారు । డీతడురాముడనేరు । ల

ష్మణుడూనాధూపేరు। జనకూసినాజ్ఞపేరు। తప్పక వనసంచారు। లై రాగాము మిరువ్వారు। లేకుండగనియసురు। శోకడీతసినతినిమూరు। ఎరచియుదొంగిలిధీరు। ధై నెత్తుకపోవగగరు। డనితనయుడు తాకగనసురు। శోడించిపోయననేరు। నీవెవ్వరునీదేవ్వారు। చప్పుమయ్యాయనగమారు। తాత్మజుడువాదుపేరు। సుగ్రీవుడుఘోరమూవ్వారు। కిష్కిందయనిపల్కారు। వాతనియన్నధీరుడగు వాలియుగొనివెమూరు। తరుమూగయిందున్నారు। యనిపల్కగమూకుమీాను। స్నేహానకుతగినవారు। అనగానవాయుకుమారు। శోరాఘవయనివేమూరు। మొక్కియువేగమెమీారు। సుగ్రీవునితావుజేరు। మార్గంబుయిదెననవారు। రాదలచినతనయిరు। భుజములనెత్తుకధీరు। ధై జేరెనురవికుమారు। దున్నట్టినగమునయిరు। వురడించిమొక్కినవారు। దీవించిరియీకథయవరు। విన్నానులత్మ్కజేరు॥ హాశారదా ॥గీ॥౨॥ అటతాళం॥ అంత। పవనజుడు కపిరాజుచంత। జేరియీావార్త దెల్పిమదిచింత। బాపగనువచ్చిరాములనుకొంత। నుతులుజేశిదండము బెట్టినంత। లేపిసుగ్రీవుడానీకథంత। యీా హానుమంతుడును దెల్పసాంత। ముగనువిన్నాను

నీకార్యమంత । ముందు జేశియునునీమనోచింత ॥ బాహగలవాడననిబల్కినంత । శితతోడవులియా దుఃఖంబుకొంత । తెచ్చినకారాచీరవిజచవుమంత । వాలిపుట్టుపూర్వము దెల్పికొంత । దుందుభి యువచ్చినది మొదలంత । చప్పగారాముని భుజిచి యంత । పనియటనిపల్క యేదుతాల్లంత । జూప గావాటిదృంచియున్నంత । లోనశ్రీరామధామ గుణవంత । నెమాయ తెలియ లేననంత । నీభంటు నైబ్రతికెదను శాంత । కారుడవునీవుగాావాలి నంత । మొందజేశియునుకిష్కింధకాంత । నిమ్ము నటుమీాదనీకార్యమంత । నేనెతీర్చెదనుయనిప ల్కినంత । యిపుడెకట్టెదనుకిష్కింధనింత । నుం డిహేలింతుసుగ్రీవపంత । మదిమెమెవాలినణతు మనకింక । సూర్యచంద్రాదులానయనినాంత । యూకథవిన్న భవము లేదింత ॥ హాశారదా ॥ ౨౬ ॥

3॥ ఎకతాళం॥ చూచి । శ్రీరాముడుచయ్యజాచి। సుగ్రీవునిపట్టుక లేచి । పోదామురమ్మనిపిలచి । నీవాతడుపోరగజూచి । నేదృంచెదననతలయూ చి । కిష్కింధపురముడాచి । వారోరెనివాలెనిపి లచి । నడలించినవాడటు లేచి । వచ్చియురొమ్ము నషాడిచి । నంతటతిరుగాబాడిచి । నప్పుడెవాడ టు లేచి। సుగ్రీవునినెత్తినబాడిచి। యింకెన్నడురా

కనివ్రాచి। కుద్దినమరలడాచి। శిరమునుపగలబో
డిచి। నఖములగిరికరచి। యారీతినయిరువురుయే
చి। పోరాడగవాలియుడాచి। సుగ్రీవునిపడనుదో
చి। త్రొక్కినవాలినిజూచి। మతిలోనభయముదో
చి। పారుదికిరామునిడాచి। శ్రీరామాశత్రుపుడేచి।
పొడువగనీవిటుజూచి। వుండేదిధర్మమనూచి।
పలికినరవిజునిజూచి। మీరిదువురువగటెగదోచి।
వేయకవుంటినిడాచి। గజపుష్పమాలలేచి। నిఖ
పొంమనమరలడాచి। రమ్మనివాలినిబిలిచి। నవు
డెవాలుంమనిలేచి ॥ హాశారదా ॥౩౨॥ర॥ ఆట
తాళం ॥ రాగా। తారయదురురవచ్చివేగ।
పోకుపోకుమనిచప్పగాబాగ। అడ్డపడకువెతార
సీవనగ। నీతమ్మునిజంపలేవీఖు। వానికాసరా
రాఘువ్రాడనగ। వింటినోదేవపోగూడదీఖు। అని
రాముడుయాలరాడీఖు। వానిజంపెదెనిజమువే
వేగ। అనుచువచ్చిసుగ్రీవునితూగ। పొడువయ
ప్పటిగానురాఖాగ। చూచిపోరాడుమనగనా
లోగ। రామదేవుండుపొంచిబహుసాగ। తీశివగ
శరములొడిగివేయగ। వాలిరొమ్మునకుమునులికి
రుకొక్కగ। తూగినేలపైబడెనువేవేగ। మూర్ఛ
బోయిలేవరాముటెదురూగ। తారవచ్చికన్నుల
నీరుదేగ। వొద్దుసుగ్రీవుజేరుసీవిఖు। అనుచువో

రామముఖునాదుజార । సుగ్రీవునకునిచ్చితనయు
డుగ । యున్నయంగదునిప్రథానిగాగ । జేయు
మనిచప్పిశరముపెర్కగ । రమ్మటనివేడసౌమిత్రి
జేగ । పెరికిరాగానవాయువులుబాగ । వక్ర
మార్గమునవెళ్లిపోవగ । చూచికర్మములునెల్ల
జాయగ । రామసౌమిత్రిరవిజులాధిగ । సంతస
ముతోడనుండిరటభాగ ॥ పాశారదా ॥౨౮॥౫॥
ఏకతాళం॥ అట్టి । సమయానపట్టముగట్టి । యువ
రాజ్యమునంగదుబెట్టి । వర్షకాలముదట్టి ।
పోయినపుడెరమ్మనిఝట్టి । వానరులకునాజ్ఞబెట్టి ।
పొమ్మన్నమదినగట్టి । గానిల్పుకతారనుద్రిష్టి ।
నుంచుకకామముబుట్టి । మరిచుండరాఘువుడెట్టి ।
వాడోయివానరఝట్టి । రాడాయనీవుపోయిఘ
ట్టి । మాటాడుములక్ష్మణపట్టి । యినవపుడెకపి
కులభట్టి । జేరివదండముబెట్టి । నిల్చియువానకు
లట్టి । సమయానజేరెట్టి । నాజ్ఞయువేగబెట్టి ।
పిలిపించగలక్ష్మణుజట్టి । వచ్చిరికపులిట్టట్టి । వా
రనుచులెక్కబెట్టి । యంచగవశమాయిట్టి । వారి
కియనరవిపట్టి । కెంబడినరాగముట్టి । సాష్టాంగ
దండముబెట్టి । నిల్చినరాఘవుడట్టి । వేళనవాన
రుబట్టి । పలికెనుయిదిబలుఘట్టి । పాదికథలు
వినశిరిముట్టి ॥౨౯॥౬॥ ఆటతాళం॥ వారి । సుగ్రీ

వనాగరులు యేరి । అన్నంతలో పవనజుఁడుకోరి ।
వచ్చెనల్లద్దిచూడుము వారి । యనఁగఁజూచినంత
టశుభముమీరి । రామవిభుఁడవియొస్సుగ్రీవపీరి ।
యూదుచుంచుంటివో సీవ్రుకోరి । రమ్మటనినంతలో
వచ్చిరోరి । అనుచుకపిరాజుకౌఁగిటికిఁజేరి । వ్రుంశ
జేశేసంతో పముమీరి । కార్యమెటీతినపపవల
కోరి । చప్పరో రెయ్యయన రామఁబీరి । లోనబల
వంతులై నట్టివారి । నల్లద్దుధరణిజజాదకగోరి । నెల
కురమ్మనుఁనుపం పెదనుకోరి । ననుగుపద్మపద్మము
బలముజేరి । సల్దిశలపంపగనెరీమీరి । పోవ్రుచుం
డగాదతుఁణమువారి । లోనహనుమంత్తుతనుజా
రఁజేరి । శిరమునఁనుచైబెట్టివ్రారోరి । నీవ్రుకన
జాలుదువ్రుకీతదారి । యనుచుపుఁగరముయూన
వాల్కోరి । యిచ్చిపతిదెమ్మునీవటనివారి । పో
యేరమ్మంననటరాతుసారి । పాదములకుమొక్కి
డియు శ్రీధారి । వినుముయంసిటకీతమ్మదారి । చేరి
చూచొత్తునసివేట్కమీర్రి । పోయినంతటనెనెల
రాగవారి । వార్తవినగోరు రాఘవుల జేరి । ముగ్గు
రుకీతమ్మ లేదు లేదనిరి । యూశథవినగభవమువిడి
పారి ॥ హాశారదా ॥౩౦॥౨॥ ఏకతాళం॥ వొచ్చి ।
హనుమంతుడుగహనముజొచ్చి । అంగదుడునా
దిగవచ్చి । వెదకీయుదూరముహెచ్చి । పోగాను

కట్టుకొనగజొచ్చి । కానకతిరిగివచ్చి । ప్రాయోపవేశముబూచ్చి । కొండామునసంపాతొచ్చి । జటాయువుకథవినవొచ్చి । చెప్పగారావణుడొచ్చి । పోయినట్టిదివినికునులిచ్చి । చూచియువార్ధిజొచ్చి । లంకాపురిమార్గమెచ్చి । పోవగమార్గమిచ్చి । చెప్పగజలధిజొచ్చి । దాటగవేమరహెచ్చి । పవనజుడుపల్కెనువచ్చి । నేనాటేదననశిరిహెచ్చి । కిష్కింధాకాండముచ్చి । కలరగవినశిరిహెచ్చి ॥ హాశారదా ॥ త్రి ॥ ర ॥

కిష్కింధాకాండము సంపూర్ణము.

రామార్పణము.

సుందరకాండము.

ఆటతాళం॥ అంత । హనుమంతుడావార్ధిచెంత । నిలిచిశ్రీరాముయునిదలచినంత । పిల్లికాల్వగాగనుదాటికొంత । పోవుచుండగామైనాకుడంత । అడ్డమైనిలచిఫలములపిడంత । మునగదాటిఘుశైలాగ్రసిచంత । జేరియుండగారవినడనకొంత । ముదినవాళ్గొచనయుచేశియుంత । ప్రొద్దుగలుగంగయసురపురమంత । వెదకచూడదసముహంతరామంత । శ్రీపునిలువగారతిగ్రాశెంత । లోనవంతముననశిగచెప్పెకంత ॥ హాశారదా ॥ ౧ ॥ ౧ ॥

ఏకతాళం॥ లేచి । హనుమంతుడు లంకనుజూచి ।
మార్జాలవేషముతోచి । సట్టుగదాల్చి లేచి ।
లోనికిపోగాజూచి । లంఖిణియడ్డమైనిలచి । పో
వాకుమనుచుబొంకిచి । నపుడెతిరుగానడచి । ముం
దరపోనుదలచి । కోటాలునెల్లజూచి । బురుజు
లుపారజూచి । గవనులువెదకిడాచి । యీగాచరితే
ములుదోచి ॥ హొశారదా ॥౧౨॥౭॥ ఆటతాళం॥
లంక । జొచ్చికొంచంబైనశంక । లేకవీధులెల్లా
నేమకిపోంక । మలకుహార్మ్యములనూవెదకింక ।
గలుగుభవనంబులెల్లజూచింక । రావణాసురునిన
గరుబలుపొంక । మలరుచూడగాజూచియావంక ।
జాతిచెందుగానకమనోశంక । దీరదాయననిమరి
వెదకింక । గానకబమీదతాబలుశంక । చేశిన
నెలబంటునైపొంక । మలరువుంగరముబట్టితెచ్చిం
క । శీతలేదంచుబలుకతనవంక । తప్పగలుగునని
కొర్థముననహూంక । రించిముజ్జగముఎల్లపెరికింక ।
ఏశిరివేసితెచ్చివిజులటుపంక । జాతిజూపెదరుగా
వియనిరెంక । చేశినంతలోనందురుమాపొంక । మ
లరవృదయుంచ్చేదివిజవరులింక । శీతవెదకుమని
దీటిగళశాంక । వృదయమొనరించిరనితిరిగింక ॥
హొశారదా ॥౨౦॥౩॥ ఏకతాళం॥ లోన । వరన
తులనెల్లక్షాన । భవములవెదకిమాన । వతిరైన

శీతనుగాన । కటుబోగానవనీధాన । ఫులకోట్ల
మూలమైన । వుద్యానవనములోన । అశోకభూ
జమూన । గూర్చుండివున్న మూన । గలపసఁము
లడాగీన । నంతలోరావణుషేన । సొగసూలుగ
ట్టిమూన । వతిజేరెపల్కెనూన । శరుడంతయద
లోనాన । బట్టినశస్త్రమున । వెయగవేవేగాన ।
యూకథయుమేలుగాన ॥ హాశారదా ॥ ॥౩౦॥ రా॥
ఆటతాళం ॥ శీత । ననుజూడవెధరణిజాత । నీవ్రు
కోరినట్టివియిచ్చుదాత । నేనుగలననుచులంకలో
జాత । మైనవస్తువలుదెచ్చియాశీత । దేవియను
రుగానుంచిమన్మథ । బాధబడలేకశీతకంజాత ।
న్నెత్రిననుబొందుమనగమహిజాత । శిరమువంచి
యపుడనియొకుడిచాత । తృణముబట్టుకొనిహోరి
పతీత । పావనుండైనరాముడెసీత । లఘునుఖల
మిాగబడజేశితెన్మాత । లేశుడగురాముగొనుర
నుఁఘాత । మాటలాడకుగదనుజకులజాత ।
నీనోసటనుటురాఘువులచాత । చావగలవంచు
విధియుచేజాత । లిఖితమొనరించెగానయనశీత ।
తోడపలుకజొచ్చెనుదనూజాత । యీకథవిన్న
మేలౌనుగాత ॥ హాశారదా ॥౧౮॥ గీ॥ ఆడా ।
రావణుడుశీతతోడ । క్రోధమునమాటలాడ ।
జొచ్చియువినునాతోడ । వకమనుజషేదుకులా

డే। నిల్వ్యామద్రివిజాలుగూడ। దిక్కులుగెల్చినాడ।
కైలాసమెత్తినాడ। గ్రహములనాజ్ఞలోడ। కా
లంబునడపెవాడ। తపముచె బ్రహ్మనోడ। కోరి
యువరములువేడ। నిచ్చెనుసన్నిగూడ। రాము
డునాకెనురాడ। యంతటివాడుచూడ। వేగమె
నిపునాతోడ। మన్మథకేళికూడ। రమ్మనెపల్క
లాడ। శీతయురావణుతోడ। క్రోధమునరాక్ష
సూడ। యీకథయూమేలౌచూడ॥ హాశార
దా॥౧౬॥ అటతాళం॥ యేరా, నీవెందరిని
గెల్చినవనారా। ములతోయదురుగానిల్వలెవ్వా
ర। నీయురమునాతనిశరముదూర। గానునప్పు
డునామాటలనుకోర। నిన్ను ద్రుంచేదెనిశ్చయం
బూర। నాయదురుగానిల్వకుపోర। అనుచు
ఘట్టిగామాటలనుదూర। పలుకరావణునుకో
ధంబుమీర। గానురక్కసులబిల్చియాధర,
తనయురొమ్మట్టిశీతనజార। బోధశాయరెన్నెల
లుగళిపూర। కున్నదిరాగంతకండలుమగోర,
గిల్లుకొనితినమయుసిమంచిమేర। చేశిపోయనా
రావణుషధీర, రక్కసులుగూడిశీతనుజార। పో
యుపంపు జొచ్చెవెక్కమీర॥ హాశారదా॥
౧౭॥ ఏకతాళం॥ యిందు। ముఖరావణుని
పొందు, నీకును మేలుకాదు। శ్రీరాముడురాలే

డించు । వచ్చినమ్మతిబొందు । వనిబహుశాపల్కే
యుందు, ముఖులానుగనిరాకేందు । బింబాస్య
యనెఱుంకెందు । నైనాన్నదనుజులపొందు ।
మర్త్యులుజేశెదెందు । పున్నాదిరాఘవుబొందు ।
దానానుఋతరులపొందు । వల్లానుగూరాకేం
దు । ధరుడైనశివునిజెందు । పార్వతిరీతివుందు ।
నవిపల్కగరక్కసులందు । త్రిజటానెసతినిదురం
దు । కలగనివచ్చియుందు । వినబల్కెనురాఘవు
డిందు । వచ్చియుగజమునందు । శీతానుగూడి
కందు । వతానెక్కియయోధ్యందు । సౌమిత్రి
గొలువవుందు । రిటరాక్షసులబ్ధియుందు । మునుగ
గగంటినిందు । వదననుబహుశాపొందు । మన
గూడదునిదురజెందు । పొమ్మన్నపోయిరందు ।
యీకధయుపుణ్యముజెందు ॥ హాశారదా ॥ ౨౮ ॥
వా॥ ఆటనాళి ॥ దారు । శీతనయనుఃఖమున
మూరు । బాలికలేకరాములగలచివారు । నడవి
నెమ్మెగొఋచటికిపురారు । అనుచుకేశవులువిడి
చిరిధారు । దైవరాఘవులగూర్చివేమారు ।
మతులుగాంచిగళముచుట్టారు । చుట్టిహరా
మరాముచుభూరు । హనుమనజూడగాయుందు
యూమారు । తాత్మజునిజూచినిటకువానరు । డెట్ల
వచ్చెనోయనయడమయూరు । వదరెనటుమీాథ

దామభుజమదరు । గానమెకానుగాకయందూ
రు । అనుచుముహూర్తమ్ముండగామారు । కా
త్మజుడు లేచిశీత కేదూరు । గానువచ్చిసాష్టాంగ
మిడిధీరు । దయ్యూధరణిజానేన్నుశ్రీధారు । డైస
రాఘవులభంటనాపేరు । హనుమంతుడనిపలుకు
చుందూరు । యిదుగోయానవాలునుబంపినారు ।
కొమ్మంటనియియ్యనదియు వేమారు । కనులనొత్తు
కొనినీవుయేలీరు । రాముభంటవైతివోచవుము
వారు । యందువున్నారొపల్కుమనమారు ।
కాత్మజుడుచప్పదొణగె వేమారు ॥ హంశారదా॥
౨౮॥ ఏకతాళం ॥ రామా । వినవమ్మనీపై
ప్రేమ । గలరాముడుకాననశీమ । లోనుండగద
నుజుడుకామ । మునదొంగిలితెచ్చెశీమ । లోనుం
ఛినపిమ్మటరామా । దేవ్రూడునీకొరకామ । హంర
ణ్యముపెదకిమారామా । కావృకువచ్చిభీమ । బలు
డైనవాలినియమ । పురికనిచిరవిజునిప్రేమ । చా
లినురాజుగనేమా । మునునుంచివనీకొంకీమ ।
హియునెల్ల వెదకభీను । బంటులైనకపిబలను । అం
పించగవచ్చిశీమ । నెవెదకియిచటరామా । నిను
గంటినివెవేగమ । ముద్రికనీశిరోను । ణొక్యము
యిమ్మనవామా । హీజాతశీత నహానుము । సీహా
వుబలుకొంచము । దీజాదియుగానీనామా । ణో

క్యముయియునసపోము । మండలముదాటగవా
మా । హియునెల్లతాసై వామా । తుకిజూపగ
కోకో సావమా । శిక్యముఖునవేగము । తీసుకదం
డమూపిడము । హీంజాత నాయుష్యము । భీవృద్ధియు
పాపోహానుసు । యవినంతటలేచియువనము ।
హీంరుహాముల పెట్టికోశీము । గలరక్కసులనుదును
ము । యునమినివేఃుయము । పురి జేరిరిఖిరుడీము
హీంము । శ్రీరామాగుణధామా ॥ హాశారదా ॥
౩౬॥౧౦॥ అటతాళం॥ అంత । రవినిగనినంతబలు
వింత । బుట్టనుకొంచుచారులటకొంత । రావ
ణుని జేరిపల్కనతడంత । దనుజులెనబడి వేలవా
రంత । పంపగా రాగవాలమునవింత । గానుబం
ధించివాటించినంతి । పోయిరెమపురికియీవార్త
దెంత । దనుజవర్యుశోచప్పయవడింత । చేశి
యుందున్న వాడనగనంత । చప్పబూని రాచారు
లున్నంత ॥ హాశారదా ॥౧౦॥౧౧॥ ఏకతాళం॥
వాడు । యవ్వాడోవానరూడు । వచ్చియుశీత
తోమూాడు । మార్గాకివనముపాడు । చేశియు
రక్కసులనేను । వారిని రానియ్యాడు । తోరణ
మునసున్న వాడు । అనిచప్పగరావణూడు । కోప
మునప్రథానుడు ! గనినట్టివానినినేడు । రమ్మని
పిలచివాడు । యవ్వడోనడిగిమూడు । శరముల

ద్రుంచివేదు । కలరగరమ్మనేడు । లోకములు
నదరగకూడు । కొనివచ్చినపవనజూడు । గనిప
ల్కెనుయీకథవినుడు ॥ హా శారదా ॥౧౬॥౧౨॥
ఆటతాళం ॥ వోరీ । దనుజులారాయిటకుజేరీ ।
రాకయుండుడీననురాతుసారీ । పంపగావచ్చిసీత
నటుజేరి । మాటలాడిపోవుచురెగగీరి । రావణు
నకురణముగజేశిమీరి । పోయిరాములనుదెచ్చె
దనుకోరి । యీలంకగాల్చెదినిజమోరి । దనుజ
కులమెల్లయమపురముజేరి । ననగవారెల్లపవనజు
నిదూరి । పోవనియగాలంఘించివోరి । దీర్ఘ
జింప్యాడాయనిపేరజేరి । శిరముపాడిపాడిగద్ది
వోరోరి । పింగళాక్షాయటనిమింటికెగరి । శిర
ముపైబడినజముతావుజేరి । యుంపెశార్దూల
ముఖునిగడిమీరి । సాలభూజమునగొట్టిబలుభూరి ।
కొండచెనఘ్నశత్రుయదదూరి । పోవనిశివక్త్రు
వాశివోరి । రారపోదురెముపుడికనుచుజేరి । ము
ష్టిచెబొడువచచ్చెనటువారి । వార్తరావణునకువి
నగజెప్పిరి । యీచరితంబుపుణ్యములదారి ॥ హా
శారదా ॥౨౨॥౧౩॥ ఏకతాళం ॥ వ్రాశి । యుని
మదిలోచింతజేరి । శతజంప్యానిగాయముజేశి ।
నివాదిగనార్గునుడాశి । పోలుకపినిగొట్టివేశి । ర
మ్మంచునిజముచేశి । పొమ్మన్నభేరియువేశి । జగ

మెల్లపగలగూశి । కదలిరెమీసముడెశి ॥ పాశా
రదా ।౮॥౧౭॥ అటతాళం॥ వచ్చి । వాయుజుని
శరములనుగృచ్చి । పారనేయగనువాడుబలుహె
చ్చి । సైన్యవేశితెరియనికొండదెచ్చి । శతజింహ్వా
స్పైనెయుహాజ్జచ్చి । పోయినపిమ్మటను వేవేగవచ్చి।
రక్తరోముణ్ని వాలమునబుచ్చి । కొనియువిశిరివే
యగపాణిమిచ్చి । పోయనెపుపురికినటుమీద
వచ్చి। శూలసంస్టుప్రాణిశిరము పైపచ్చి । మెసుము
శెల్లగాబాడునతలవిచ్చి । చచ్చినంతలో దుర్ముఖు
డువొచ్చి। తాకినపుడిపాలముచాతబుచ్చి । కొని
యువేయగానతపట్టెచచ్చి । నంతవ్యాఘ్రముకబలు
డుగదయుబుచ్చి । కొనియు వేయగనుతప్పగావ
చ్చి । తిరిగిదాననవేయుతలవచ్చి । కుండభగిలిన
ట్టుగవప్పలిచ్చి । రక్తమెల్లగాధరబడెనుచచ్చి ।
నంతలోస్తనితసాస్తుంచువచ్చి । వాలుచెనెయపె
డచాతబుచ్చి । త్రిప్పివేశితెశిరముదునిగొచ్చి ।
లంకలోబడెనునటమీదవొచ్చి । చారుతెరుగిం
పరావణుడుమెచ్చి ॥ పాశారదా ॥౨౮॥౧౫॥
ఏకతాళం ॥ యేరా । వ్రాణోరిజంబుకుమార ।
బహుశూరుడవౌదువూర । అవానరుకొట్టిరార ।
పొమ్మన్నవాడటుశూర । వనుడయువచ్చాపార।
వారమ గశరములుదూర । శేకియువానరు నేసె।

నాయుడురనిల్చిపోర । నీవెంతటివాడవదేర । అను
కొంనుబహుక్రూర । శరములునేయగఘోర ।
క్రోధమునవానరుడేర । రక్కసుడనీవుజూడర ।
అనుకొంచుమింటికెగర । వాడెంటనవేగముగా
ర । నెగశినవానిశిర । మీదనుమంకభార । మైన
ట్టికొండఝుదేర । అనుకొనగధరపైడేర । యూ
నార్త రాక్షసవీర । వరుసకుతెల్పగమేర । శేనట్టి
క్రోధముమీర। విరూపాక్షునిజూచిరాక। యూ
పాక్షుప్రొదుర్గార। భాపకర్ణప్రఘునధీర। మీరె
గురుషాయువానర । వరుగూల్చిరమ్మనవాత ।
పా రామాబలముభార | రాగానుజానిరార । వా
నరయనుచుజేర ॥ హాశారదా ॥ ౩౦ ॥ ౧౬ ॥
తాకి। ఘుఘురొక్కటిగవచ్చిదుమికె । నంతపవనజు
డులోరణముసెక్కె । లంఘనముతోడమర్ధుని
ద్రొక్కె । ప్రఘునువరచాతపొడిగానుజక్కె । భా
సకర్ణుంనియురకాలత్రొక్కె । తెంపువప్పులుగశీల్చి
మీాదెక్కె । నంతయూపాక్షుడరదంబునెక్కె । వ
చ్చితాకినమువానిమెడద్రొక్కె । శిరముద్రుంచివేశి
నక్రోధమెక్కె । తాకివిరూపాక్షుడద్దిరాదిక్కె ।
తెందుబోయదవ్వునగలక్కె । లించుకోగాను
పొతువవాడిక్కె । వచ్చినంతలోభారులెదుకెక్కె।
శ్వానఘ్నులిజేరిచప్పగాదక్కె । యున్నతసయులలో

కనుముద్దుకొక్కె । నట్టియక్షయునిజీరిమసెక్కె ॥
హాశారదా ॥౧౬॥౧౭॥ ఏకతాళం ॥ కొడుకా ।
వినరోరిభంటవుగనుక । చెప్పెదనువనముదనుక ।
పోయికోతినిమోసపోక । చంపియురమ్మనిమూ
క । గూర్చుకపొమ్మనఘాక । చాతనుకదలిభా
క । మొదలైసర్వ్వములుసోక । దిక్తటములువిన
గాలేక । ఫక్కునపగలుగాక । అనగానువచ్చి
తాక । పవనజాడునటుకదలక । వున్నంతటనోస
టతాక । శరమేశినభంటవుగాక । అనుకొంచు
వచ్చితాక । బలుపోరుదైనవెనక । వాలునుచే
బూనుక । అక్షయుడుమిన్నుదాక । నెగశినవా
నివెనుక । లంఘించిపదములుసోక । పట్టకతిప్పిల
దాక । వేశినతుండునుక । లైపోయనువినుమిక ॥
హాశాగదా ॥౨౨॥౧౮॥ ఆటతాళం॥ అంత । చా
రులటరావణునిచాంత । చేరినిలిచుండియోబలవం
త । యిపుడువానరుడువచ్చివనమంత ! పెరికి
యునురపరులనుద్రుంచియంత । పోకసీముద్దును
తునిజముచంత । చారజేశెననమూర్ఛపోయి
కొంత । కోపటికిలేచిమదిలోనచింత । శేయుచుం
డగాయింద్రజితుడంత । తెలియవినివచ్చినీకేలఛిం
త । యనుచుమూరాభిళకదలిజగమంత । వణక
గావచ్చివానతునిచంత । శేరిమంత్రపూరితముగా

కొంత । అస్త్రములు వేయకదలకున్నంత । తోన
బ్రహ్మాస్త్రముఁ బోశిపంత । గించి లేచిననుపవన
జుఁడంత । నిలిచి బ్రహ్మమంత్రములుచ్చరింత ।
ముచుచుధ్యానించగావచ్చికొంత । రజ్జుకీతిగాబా
ధించెనంత । లోనదనుడటు జేరినిజాంత । రంగ
మున దెలిశి రావణునిచెంత । జెరపట్టి తెచ్చియువిడి
చినంత । పురము జేరెయీకథయువినుడంత ॥
హాశారదా ॥౨౨॥౧౯॥ ఏకతాళం॥ వోరి । యు
నిపిలిచిదివిజారి । యగురావణుడశసిదూరి । నీవె
వహృనాపురి జేరి । భూజముల పెరికెదారి । పుస్త
ట్టిదనుజులగీరి । కరచితివటయీసారి । యిటు జే
శితెనిన్నుచూరి । చాతనునరికెమోరి । నీవ్రారి
పేరుదారి । చప్పితెపిడిచదమోరి । యనినంతట
వాయుజుడెదిరి ॥౧౨॥౨౦॥ ఆటతాళం॥ యేరా ।
రావణా నామాటవినరా । నీవెవడవనినడిగెదవు
సమర । వరులునీబాధబడలేకనారా । యనుని
జేసివిముక్కిననుయాధర । లోనదశరథాతనయు
డౌరా । యనగజన్మించిరాముడనుపేర । వెల
శితాటకనుతొలుతసంహార । మొనరగాజేశిహ
రువిల్లువిర । చేశిజనకజనుగొనిమహాశూర । వరు
సపరశురాముని భంగపర । చియునిజనకాజ్ఞచేవ
నముకూర । గానదొంగిలేటికీతదెస్తివిరా । మీ

ద వాలినత మణచికపిఁరి । వరునిసుగ్రీవుగా జేశి
మేర । లేనివానరులనల్దట్లజార । పంపిశీతమ్మవె
దకిరమ్మనేర । నేనునీలంకలో జొచ్చిధర । జాత
శీతగనివను ద్రికియకోర । యనుచుఅనవాల్ గత్న
మిచ్చెర । అంతనీవనము పెకిబహుశూర । వరు
లజాసినీసుతుజమునిద్దెర । చేశినీపెద్దతనయుఁ చే
నార । కయునునీకెరుకగానుచిక్కితిరా । యిప్పు
డేనేపోయిరాములనుజాగ । తోడితెచ్చినినుఁజం
పింతువినర । నిన్ను వాలమునవార్ధులనుపూర ।
ముంచినట్టివాలెనంజాడెదొర । నిన్ను రాముబా
ణాగ్నిగాల్చ్వార । నీకుబుద్ధికలిగితెరామఁజార ।
పోయిశీతమ్మనిచ్చిదండమురి । రామయనుననక
వుండితెప్పుర । కులమునాశనంబానుశిద్ధమురా ।
శిరులుచెన్నుందయరగుట్లపుర । వరము శ్రీరా
మభంటవౌదూర । వాయుతనయుండనాపేరు
ఘోర । రాక్షసార్రైనహనుమంతుడనుర । నా
మాటనీచెవినాటవినర । యీకథవిన్న భవము లే
దూర ॥ హాశారదా ॥౩౭॥౨౧॥ ఏకతాళం ॥
యిట్టి । మాటలుచెవినబెట్టి । వినరావణుడదిరా
యట్టి । వాడనుచుకోపముబుట్టి । కరవాలము
చాతబట్టి । చంపగబుద్ధిబుట్టి । లేచినయనురఝు
ట్టి । విభీషణుఁడదరుదట్టి । వైరాయన్న నీకుయిట్టి ।

కోతినిజూపెట్టి । బుద్ధియుకూడాదట్టి । వానికి
తగినయట్టి । దండనచేశిపట్టి । పుఁవేళఫ్రవలేవిడి
బెట్టి । పంపించుమనగానట్టి । పనిజాయగదనుజు
లపట్టి । వి౯జప్పగబట్టలుజుట్టి । వాలమునకగ్గిబె
ట్టి । నంటించివిడిచినట్టి । సముయాంపధరణిజద్రిష్టి ।
బెట్టియుదీవనబెట్టి । నటుమీాదలంకనుజుట్టి । ము
ట్టియున్గగ్గిబెట్టి । కాల్చియువర్ధిదట్టి । లంఘించగ
వగపతిఘట్టి । ఫలులియ్యానోటబెట్టి । భక్షించి
యుంగదుదట్టి । యీావార్త చెవిసబెట్టి । పోము
వనమునదధిముఖుగొట్టి । ఫలములుచూరబెట్టి ।
యుండగానాజ్ఞబెట్టి । పిలిపించినరవిజునిదట్టి । రా
ములకుదండముబెట్టి । కంటినిశీతనుజుట్టి । ర
త్నంబుకొమ్మనబుట్టి । సాంతముగాచప్పినట్టి ।
సముయానముదమూాబుట్టి । హానుమంతునిచట్టి
బట్టి । యిదిసుందరాకాండయట్టి । వానికివినరు
చిబుట్టి । హాశారదా ॥౩౮॥౨౨॥

సుంధరాకాండము సంపూర్ణము.

రామార్పణము.

యుద్ధకాండప్రారంభము.

ఆటతాళం ॥ అతు । యముగశిరులిచ్చిమాము
రతు । శేషువస్సుశీహాదనుజశీతు । నీదిశరణా

గతత్రాణరతు । శేయుబిరుదులెల్ల ప్రు:దీతు ।
అంతహానుమంతుడట వేగదతు । ణముసశీతమ్మ
నీరాకపేతు। కోరియున్నాదిలంకలోదీతు। నిలకు
రాకున్నరావణుమశీతు । శేయునో గామబలము
తోఘాతు । ణమునకదలుదామనగనాపేతు ।
బుట్టిహానుమంతమయుపాణాకతు । చేశితి: నీకుబ
దులుకటాతు । మనుచుకౌంగిటిలోజెప్పెనరతు ।
ణాబులోనసుగ్రీవయిఘుదతు । ణమునకూచివే
ఝించుమనివాతు । ణమునకటలిబలమెల్లవెఝుల
తు । కోటిపదికోట్లుశంఖములకతు । యబుగా
గానునిలకుగననతు । ఝముగకదలియీయాయంబు
ధినదీతు । చేశినిలిచినపుడెభటులరాతు । సేంకృ
నకుదెల్పివినివింశతీతు। ణములుదెరచివెచెటుమీ
దకతు । చేశివినరయ్యాయదినిల్చిమోతు ॥ హాశా
రదా ॥౨౨॥౧॥ ఏకతాళం॥ చూచి। రావణుమూ
మంత్రులబిలచి । వినరయ్యాకపిప్రజూచి । పోయి
వేగమెరాములబిలచి । కొనివచ్చివార్ధినిలిచి ।
వున్నారనిచారులుచూచి, చప్పిరిముందరతోచి ।
నదిమీరుచపుడనలేచి । ప్రహస్తుడుపల్కెనువూ
చి । వినవయ్యారాముడుడాచి । వచ్చెననిభయము
దోచి । పల్కెవుమేమిటులేచి । యదిరినదిక్కు
లుగడచి । పారెరుయనవినిలేచి । విభీషణుడాలని

చూచి । పల్కెనుమేలుదలచి । యీకథవినభవ
ములువిడచి ॥ హారదా ॥౧౬॥౨॥ అటతాళం॥
వినరా । ప్రహస్తనీబుద్ధిచెడెరా । శ్రీరాములతో
యుద్ధిరించిపోర । బ్రహ్మాదులకునశ వినమర ।
వున్నట్టివారినికనులగనుర । నీబలముమదిలో నెం
చ్చకోర । తెలిసినదవితెమంచికాగదర । యీ
రాఘవుడువిష్ణుడౌశూర । వానరవరులుదివిజుల
నుకోర । వశముగామరారాముబిభునెనుర । నీకు
యిటులాపతిగవుగాదుర । నీవ టినగ్నులబుద్ధిమీ
ర । నడదిరావణుకుచనువాచుదూర ! పల్కెవో
యన్నరాములకుపగర । నైతెమునకొల్లివనులుచె
యూర । ఆదినారాయణుడెరాముడౌర । మనకు
సంధిచేశేదెనుంచిదీర । అనియెమాటలునువవి
లోనదూర । వినిరావణుడులోనగరుజార । పో
యెనపుడెనస్త్రాదిరవిజేర । నడచెనటుమీదరాక్ష
సావీర । వరుడుకులముతోమునుగునీటులనుర ।
యీకథవినుదుభవమువిడిపార ॥ హాశారదా ॥
౨౨ ॥ ౩ ॥ ఎకతాళం ॥ ఆడా । నిశిగప్పెనుగగ
నముచూడ । నక్షత్రములతోగూడ । సోముడు
వచ్చినజాడ । గనికో వెలలెల్లగూడ । వచ్చియు
స్వరములతోడ । గీతంబులుబాడగనాడ । వార
లువిటులకుకూన । జని వేగమెభిక్షుంగీడ । నుంచి

యుమాటలాడ । మదనూడుశరములతోడ । వె
యాగకౌంగిటగాఢ । ముగనుంచివృపరతిగూడ ।
భోగ్యముతోనుండిరాడ। రావణుసుతులతోడ ।
సుఖయుంచనగలరుణబిజాడ । గనిలేచిజలకమాడ।
సంధ్యాదివిధులుకూడ । తీర్చుకమంత్రులుతోడ ।
రావనుజుసుతానుగూడ । నగరికిశోభనతోడ ।
వచ్చ్ండగవిభీషణుడ । రావణునిగనియనేవినుడ॥
హాశారదా ॥ ౨౨ ॥ ర ॥ ఆటతాళం ॥ అన్నా
యిపుమండెటికార్యమనవన్నా । శ్రీరాముడాయ
బ్ధిచేరున్న । యవ్వడెశితతోగూడమనకున్న । వ
స్తువలుగొంచ్చుపోయిరామన్న । రక్షించునని
యిచటమనమున్న । వారలమ్ముమెుక్కిమంచి
దొవిన్న । బుద్ధినువిలోనపుంచకుమూపన్న । గారి
హాహానుడుపరుడుదృఢమున్న । యితనిబ్రహ్మ
దులెరుగరిఘువున్న । వారికెరుగతవమానప్రాయు
న్న । యుకోటులతెలిశెరనెవన్న । శ్రీగురుశేవ
శేయకనుపన్న । చేశిచూపిశెగనవచ్చుపున్న ।
మెన్నెలాబయటివెల్లుతూవున్న । జ్యోతిస్సిపించు
నదియెయితడన్న । శిద్ధాసనమువేశికూర్చున్న ।
మీాదనవరంధ్రములుజట్టిన్న । గేంద్రరేచిష
డ్చక్రములమిన్న । ధైనసహస్రా చక్రమూదు
న్న । జ్యోతిరపకోటిప్రభనమెుగన్న । దాసిలో

మనోలీనమైయున్న । వారికతడుగనిపించునిజము
న్న । వకటిగానిదిక్కినపియుంనివున్న । విడిచిదృ
ఢముగాన్రుండవలెనన్న । రామునిమాయలేని
దొౕకలెన్న । లేనుజగమెల్ల రామమయమన్న ।
నీవు శ్రీరామరామశరణన్న । నీకుయిహపరంబు
లుగల్గునన్న ॥ హూశారదా ॥ ౨౮॥ గ॥ ఏకతాళం॥
కాదా । దిక్పతులగెల్వలేదా । కైలాసమెత్తిలే
కాదా । ననుకోనిమదినకోధ । ముంచకుదాని
బాధ । చాలానెజగములుకాదా । హాంభావంబ
ణచరాదా । అణచియురాములపాదా । పద్మా
లకుశరణనరాదా । అనకుండితెరాములకోధ ।
బాణాగ్నిలంకమీద । బారకముందెమేధ । చే
తినుపోతెశ్రీథా । రీకీనిముదమెకాదా । వాలిని
దృంచలెదా । ఖరదూషణాదులమీద । వక్క
డెపోరలెదా । వకకోతిమొన్నరాదా । లంకెల్ల
గాల్చిపోదా । అటువంటివికోట్లకుమీద । వచ్చె
నులంకమీద । ననిపల్కెతమ్మునిబోధ । వినితిరు
గబలికెశ్రీథా । రీకథయువినశిరిరాదా ॥ ౨౮॥ ౬॥
ఆటతాళం॥ అంత । నాకుతెలుసురాయిదియంత
వింత । గానుబుద్ధిగానాకునీవెంత । చప్పినాగాని
రాములతోపంత । గించిరణమొనర్చెదశీతనింత ।
ఘనికిభయపడియనెవతసచంత । జేరిమొక్కనుర

నీవనినదెంత్త । నిజముయనినమ్మినాను రాకొంత ।
వాదిశరణనెబిరుదుగాదింత । సీప్పచప్పగాకురన
నుచునంత్త । పురముశోకితనసతులతోకొంత । సు
ఖముజెందిమరువాడునగరంత। నిండియుండగారా
వణుచంత । జేరివిభీషణుడనెనుకొంత । యీ
శఘపసభవములేదింత । హాశారదా ॥౧౮॥౭॥
ఏకతాళం॥ అయ్యా । నామాటవినవయ్యా । కైకె
శికివిశ్వనయ్యా । చెప్పినదినీతివినవయ్యా । ఆయమ్మ
నాతోనెయ్యా । మలరగ తెలిపెనయ్యా । ఆమాట
నీచెవినెయ్యా । వింటినెమెకానయ్యా । నీబాధకు
దివిజులుపోయ్యా । వైకుంఠుగనిశరణయ్యా । ర
క్షించుమనగానయ్యా । దిలిజులకభయములియ్యా।
వారెల్లవానరులయ్యా । హరిరాముడాయనయ్యా।
అదిగాకకమలజుడియ్యా । లేదయ్యా మనుజులక
య్యా । మునగెల్వవువినవైరాయయ్యా । దిక్పతుల
గెల్చితివయ్యా । వారినిగాచాడకుమయ్యా । జగ
మెల్లహరిమయమయ్యా । మాయామాతోకల్పితము
య్యా । ఆమాయామనసౌనయ్యా । మనసూతో
కోరికలయ్యా । కోరికెకామమునయ్యా । కామా
న్ని గెల్వనయ్యా । అన్నియుదానౌనయ్యా । కీత
మ్మను రాముకకీయ్యా । మంచిదినిమాటవినయ్యా ।
వినకుంటెచెడుదువయ్యా । అనగాని రావణుడ

యయ్యా। దనుజునితోపలికెనయ్యా ॥ హాశారదా ॥
౩౦ ॥ ౮ ॥ ఆటతాళం ॥ అవురా, విష్ణుదేవుడె
రాముడాయనురా, దివిజులెల్లవానరులైరిగదర।
వారుతనకొరకుపుట్టితెమేర, దప్పివారిని నేశరణ
వర, అంటెవారేలనిడిచెరులేరా। నేపట్టినదిఘట్టి
శాఖార। సకలశిరులెల్లనుజెందినవిరా। యిట్టి
వైభవములోమనుజజేర । పోయికావుమనిప
ల్కుతగదూరా । నేనజునిచెవరముగొన్నార।
నాబాహుబలమునుచూపినీర। శ్రీరామునురము
నశరముదూర। నేశిబలముతోహాతమణచెదర,
మీదనులయల్లనేనేయేలేవర, లేసతనిచేతా
జప్పెరూర, వసుడునానంచుప్రఖ్యాతిజేర। పో
యువైకుంఠమెనొకడచూర। గొనిదసీవింకచప్ప
కుమఃపోర, నాయమునినుండకువేగలేరా। యు
నుచుగద్దించనజుడనిఫీర । అన్నవ్రాయన్న
యుగొకటిపినర, వింటివినులేకనీమసన్నార ॥
హాశారదా ॥ ౩౧ ॥ ఎం తాళం ॥ వాద్దు, శ్రీరా
ములతోపగవద్దు। నీకతనికియంతవాద్దు। దో
మాకుగజమపద్దు। పోరాటమెన్నటికొద్దు। నా
మాటవినిసద్దు। చేశియురామునిముద్దు। భార్య
ను కొంచనపొద్దు। పోతుండగాయశికద్దు, కుల
మెల్లానాశనమొద్దు । రాములశరములపద్దు।

చేతానుసీతలలొద్దు । నేలనుదొల్లగవద్దు । వా
ద్దు గాపద్దువద్దు । సియాపదనేగనవద్దు । ననిపల్క
గతనము గ్గు । తమ్మునిజూచివద్దు ॥౧౬॥౧౦॥ ఆట
తాళం॥ పోశే । నాయమటనిటుపల్క కోశే । లేచి
పొమ్మ్రంచుబొమలుముడివేశి । రావణాసురుసు
కోపంబుచేశి । విభీషణునితన్ని ఛీపోశి । యను
చుగద్దించిమీసమెలిపివేశి । ఖడ్గమంకించిచంపవ
డిడాశి । నపుశుప్రహస్తుడెదిరిదయచేశి । విడువు
మనిపల్కి కూర్చుండజేశి । నంతలోవీనిమెడబట్టి
త్రోశి । రమ్మటనిపల్కి నతశువడిడాశి । సల్లట్ల
మంత్రులగొల్వభాసి । ల్లుచురు లేచినాబుద్ధివిన
వోశి । నికశ్రీరామ బాణాగ్నిడాశి । నిన్నుకుల
ముతో నాశనముజేశి । ననుచుతల్లిగటుజేసిదయ
చేశి । శలవుపుమ్మటనధ్ఘూర్ణయువోశి । రాము
చాటబొమ్మనమింటికేగశి । పోయిరాములనువే
గంబెడాశి । లువవానరులు నెమరురాత్రోశి ।
నంతిహానుమంతుడారాముడాశి । సిలిచి తెలుసు
నలోసికకలిశి । వుంచునచ్చినాడవనతనిడాశి । పిలి
చిరమ్మనినవారితనిగలశి । వలికితోడిసెవొచ్చి
మొక్కేశి । హాశారదా ॥౨౮॥౧౧॥ ఏక తా
ళం॥ అండ । సంరక్షితవరబ్రహ్మాండ । నమ్మత
సురమునికాండ । భూసుడలభరమార్తాండ ।

వంశాంబుధిహిమకరకాండ । మునియాగవిరోధి
విఖండ । ఖండితహరకోదండ । భార్గవభయదో
ర్దండ । ఖరదూషణాబ్జవేదండ । అంబోధిమదభిత
శితకాండ । నఖభేదితదైత్యపిచండ । కుండలకాం
తినగండ । గుణమాణిక్యకనకకరండ । భూమండల
కరణోద్దండ । శీతాధిపముదయునిండ । రక్షిం
పుముశిరిగలిగుండ । అసిపల్లెగరాముడునిండ ।
గరుణించినవేరుండ । చపుమాయనకోదండ ।
రాముడవినుమనిదండ । మిడిపల్లెనునోటినిండ ।
కాశారదా ।౩౦।౧౩। ఆటతాళం । పూరు ।
లంకవిభీషణునుపేరు । దివిజశత్రుడగురావణాసు
రు । నతనుతమ్ముడనుబుద్ధిపలుమారు । చెప్పిశ్రీ
రాములతోవాద్దుపోరు । ననగగద్దించితన్నిము
మ్మారు । నంతనిటువచ్చిమిమ్ములచేరు । వాడగని
పల్లిరక్షించువారు । నీవుగాకున్నయింకెవరు
లేరు । శ్రీరామయనితలచేటిహారు । శరణన
గరమెన్నకనగబోరు । గానమాంపాహియనగశ్రీ
ధారు । దైనరాముడాలంకకాధారు । డితసౌనని
తెలిశియూరవికుమారు । దాజనాత్మజుడుచూడ
గామారు । మాటలింకేలరాక్షసాధీరు । డితడు
నాతమ్ములలోవగదుమీరు । కనగలంకకధిపతిచే
తునీరు । తెమ్మటనతెచ్చియూరవికుమారు । దపు

జెట్ట్రిశ్రీరాముడను పేరు । నుందునందాక యేలు
మనఃధీరు । దయ్యునుండెనటమీాదశుకచారు ।
అనేటివారికని రావణునుమీారు । పోయిరామ
లక్ష్మణులెట్టివారు । కపులుయుందరోగనివారిపే
రు । బలములెఖించిరమ్మనగవారు । మాయతో
పోయికపివేషధారు । లయ్యెచూడగాయంగద
కుమారు । దలపిబంధించుకొనిపోయిధారు ।
శేకుగనిచెప్పగవానిపేరు । యేమియిటకేలవచ్చె
నోమీారు । అడుగుమనశుకుడుతినపేరు । రావ
ణుకుమిమ్ముగనటంపిమారు । వేషమేశిచూడగకని
యుమీరు । పట్టితెచ్చిరనివిడిపించిశూరు । తానోకా
దొకనిపోయిరాయనురు । సకునువగమాటబ
ల్కుతనపేరు । భూమినుండదనువనపోయిరఘు
వీరు । తోడవాగ్దుపోవనియు లేమారు । చప్పవి
నకుండెట్ట్రిశ్రీధారు । దైనరాముకథవినశిరులు
జేరు ॥౮౦॥౧౩॥ ఏకతాళం॥ అంత । శ్రీరాముడబ్ధి
చెంత । నిలిచియుపథమిగమింత । యనివేడగవా
ర్ధికొంత । పుష్పాంగగగనినేనాంత । వేషినదయలే
దింత । యనినమోఘాస్త్రమంత । సంధించివేశె
టంత । లోగానిశరమునకంత । మందునకణామై
కొంత । ప్రార్థించగనదిదముజాంత । మొందించు
ననిప్రార్థ్యంత । మునవేయగనటుబలువింత ।

గాదైత్యులసంతహంత । మోహరించినక్రొవ్వసంత ।
గనివేషకలోకపులంత । యీచరితదురితహంత ॥
హాశారదా ॥౧౬॥౧౪॥ చేశి । రామునిభునకు
శరణుజేశి । యింకయబ్ధిబంధింతమనిపూశి । రవి
జుడందరనుబిలిచివడిడాశి । కట్టుకట్టుమనిపలుక
వారెగశి । పోయిగిరితరులుదెచ్చిపడవేశి । నంత
చూచితెమునిగనసండాశి । రామచంద్రుడదిగని
చింతచేశి । నవుడెభల్లూకపతినంచుడాశి । పలికె
శ్రీరామచంద్రదయచేశి । వినుముకంఘబాధిబా
ధనకొరకువాశి । విశ్వకర్మతనయుడునేస్వరాశి।
తైనవనితమండచింతలునుజాశి । యనుచుయాతని
మహత్వ్యమినజేశి । బాలుడైనవుడువిగ్రహము
లేశి । నంతకనిజనకుడబ్ధిటుడాశి । యింకత్రణ
మువేశినతేలజేశి । యుండుగాకనుచుడీవనయున
డశి । నాడుగానయీతడునేమివేశి । నానుము
నుగవననలునిదయచేశి । శిరముదువ్వపంపగనబ్ధి
డాశి । వానరులుగిరితరులియ్యవేశి । నూరుయో
జనాల్ చదరంబుజేశి । కట్టుమూడగాప్రాంతజల
రాశి । మునిగియుసుకలోపారవిరాడాశి । యను
చునటుతీరదువ్వాక్రృపచేశి । నంతనబ్ధిబంధించిభు
డాశి । మొక్కిదీవించివేట్కరాజేశి । ఆగాచరి
తంబుభవములెడబాశి ॥౨౪॥౧౫॥ ఏకతాళం ।

యుంచి । శ్రీరాముడుకపులనుమంచి । లగ్నము
న దాటికాంచి । లంకకుముట్టడించి । భగ్రంబ
సిహెచ్చించి । నల్లట్లకోట్లకుమించి । నిలిచుం
డగరావణుగాంచి । పలికిరిచారులుమించి । వచ్చె
నుయునవాలించి । యున్నంతభటులనుంచి । కై
కేశివినిశ్చేతెంచి । బుద్ధులుచప్పదలంచి । రాగా
సేపరుపేఖుంచి । కూచున్ననమస్కరించి । నంత
టతనయునిగాంచి । పలికెనునోటినుంచి ॥ హాశా
రిదా ॥౧౬।౧౬॥ ఆటతాళం ॥ వోరి । వినరనా
మాటదివిజారి । శ్రీరాములతోపగవద్దనారి ।
మణిమిసుణులతోగానిపోయివారి । జాక్షునకుని
మ్మశిరులునినుజేరి । అతడునాశాయణుమసుర
లుకోరి । వేడినంతలోనరవేషధారి । యవ్యోసు
రవరులనెల్లవారి । గర్భములబుట్టజేసినాడోరి ।
మాయగాదునినుకులముతోపారి । పోయినాగా
సిద్ధించునామీరి । రాకముందెశీతనుయియ్యో
గోరి । యీమాటమితంద్రిపగసారి । నాకుచె
ప్పెగాప్రునినిజమురోరి । యన్నివిధములనుపరసతి
నికోరి । సంటుమాడుచెమరితంబువారి । గనుకచ
ప్పెదనువినుముశ్రీధారి । ఆదిమధ్యాంతరహితు
డౌసూరి । జనులకాధారమితనిసరిమీరి । యింక
నకదైవమెందులేదోరి । యనుచుబహుశిచప్పగ

డివిజారి । తైనరావణుడుతల్లినటుచేరి । పలికె
యీచరితవినశిరులుచేరి ॥హాశారదా ॥౨౨॥౧౭॥
ఏకతాళం । అమ్మ । నీవెన్నిజప్పినబొమ్మ ।
దేవరవారిశినదిమ్మ । హీనసేవరుకధవలరమ్మ । వి
ష్ణుడుతనకొరకిమ్మ । మనుష్యుడునై రాపామ్మ । ట
నవిడిచిపోవునట్లమ్మ । తాములతోపోజగమ్మ ।
తానేలెదలేకధృవమ్మ । యినవైకుంఠాపురమ్మా ।
తవుగూడియుండెదపామ్మ । నీవింకచెప్పకుటెమ్మ ।
టనగానెయామునలమ్మ । వెంటనెయుండియునమ్మ ।
తిగనతికాయుడునిమ్మ । హీంలోసీతులు రావణబ్ర
హ్మ । కరుగించినవినకమపామ్మ । టనిపల్కగ
లోనగరమ్మ । తోగూడుకచేనిజమ్మా । రాము
లదేజయమనిసమ్మ ; తిగనుండెవిధివశమ్మ ॥ హా
శారదా ॥ ౨౨ ॥ ౧౮ ॥ ఆటతాళం ॥ శ్రీభూ ।
రావణునుతినపదితలలు । మెరయుమాణులతోతన
కిరీటాలు । ఛత్రచామండలంభానుగొమగూలు ।
పత్నిఖచితవహాకింభూమణాలు । ధారుణైలేచి
ముల్పుప్పతాలు । దాటివృత్తరవుగోపురవృచాలు ।
సిలుపవెంటతాశుకచారణాలు । రాములక్ష్మల
పేరురూపులు । రవిజుద్దాధిగాధలుగువానరులు ।
వారువీరనుచుచెప్పమాట్కలు । నింథమాధి
పూచనపదితలలు । నంత్రశ్రీరాముడాదనుజవగ

లు । పూంచివిభీషణారవిపథాలు । వడ్డకట్టినాశిత
నిగొడుగూలు । తృంచి వేతునవిపవళించినవాలు।
బోలుశరమేశితుమురులై రాలు । నట్లు కేశివంత
టిదివిజవరులు । నవ్వరావణుకులోనగరుచాలు ।
చేరిచింతించితో చిబుద్ధుంలు । విద్వజిహ్వారారా
యనీమేలు । మాయతో రాముశిరముశరములు।
విల్లుతో గూడశీతకన్నులు । నిండవాడ జేయుము
యనగకీలు । తెలశినటుకేయుశీతకనిచాలు । నిం
కనజుడిటులవాశ్రికొనని కేలు । నానటనంటినేద్వాగ
నరమథటులు । మాయయువశోకమిడిచిబల్కుశ్రీ
లు । మెరయనుంగునటరాముకథమేలు ॥ పూశా
రదా ॥ ౩౦ ॥ ౧౯ ॥ ఏకతాళం ॥ ఆడా । రాఘ
వుకురవిజునితోడ । పలికెనులంకజూడ । పోదా
ముగమ్మనికూడ । సువేలాచలముజూడ । నెక్కి
యులంకనుజూడ । యిటువంటినగరముజూడ ।
లేదనుచు వేట్కతోడ । యీసంపదకుండకనీడ ।
జానకిని తెచ్చికూడ । కులముతో మునిగెనుమును
డ । నంతలో రావణుడాడ । దక్షిణదిశనటుజూడ।
పదికోట్లగొడుగులతోడ । శిరులలరగనిరవిజూడ।
రాములతో యనెమునమీాడ । నుండగదనుజుడు
కూడ । నరిగానునిలిచినవాడ । రూపంబునుగొడు
గులుపూడ । తన్నదననిరవిజూడ । కుప్పించిలం

ఘనతోడ । గొడుగులుభువిదొల్లేడ । కొట్టినద
నుజుడుగాథ । ముగపట్టిపాడువగనాడ । యిరువ్రు
రుపోరగవాడ । రవిజుసిపట్టిలతోడ । వేయుగనే
గముతోడ । నెగశియురాములచూడ । వచ్చెను
యీకథవినుడ ॥౨౮॥౨౦॥ ఆటతాళం ॥ కోరి ।
శ్రీరాముడంగదునిజీరి । నీవుజనిరావణునియును
టజేరి । రెండుమాటలునుచవిలోనదూరి । నాట
పల్కుశీతనుయియ్యరోరి । యివ్వరుండితేజమును
పురిజేరి । కులముతోనుండురనిచప్పివారి । వా
ర్త వేగంబెకొనియిటకుజేరి । నాకుదెల్పుమనదం
డమిడిభూరి । జవముతోపోయదనుజూనెదిరి ।
ఫ్రారిరావణాననుదయతోజేరి । రాయభారము
పెనురామశౌరి। వినుముధరణిజనుయిచ్చిశ్రీధారి।
నైనరాములకుమ్రొక్కినీకోరి । నట్టిసంపదకుల
ముతోభూరి । దినములుండెదవునిజమురావ్రారి।
జనులుమెచ్చెదరుశీతయునియరోరి । రాముడవ
రనుచుతలపోశినారి । మణిసిదొంగిలెటితెస్తివిర
కోరి । సీకుతగదురాపరసతినిజేరి । కూడదలచు
టుపాపముదారి । అతడునారాయణుడుధరాధా
రి । నైనశేషశయనుడుతెలిశివారి । జాకిని
య్యరాయీకున్నభూరి । ఖరదూషణులజము
తాపుజేరి । యుండజేశిసీనార్థిదరిజేరి । గర్వమణ

చియీావలవచ్చికోరి । వక్కబాణముసగొను గు
టునువారి । లోనబడ జేశె తెలియ ా భారి । బ
లునురాముశేసము దూరి । సీయురముసందునగా
డిపారి । సపురుషు చ్చెదన్పనిఘ రాక్షసాని । యఘ్ర
రరాఘువృనుసీతలలుదూరి । పోనసెదురాయల
కింద జేరి । దాగినాగాసవిడువనురకోరి । తగరుగి
రితోటితాకినటులోరి । కరియుహారితోడపోరురా
మిారి । యలుకమూజాలమెదురుగాపారి । పో
వపోసగునాలేడిపులిసెదిరి । తాకురీతిననుసీప్రశ్రీ
ధారి । తగలినపుడిట్లనుంచురాకోరి । రాముబా
ణాగ్నినినుగాల్చుమిారి । పోనులేప్రరాశ్రీరాము
జేరి । శీతనియ్యరాయనిడపిజవైరి । యంగదుని
తోడనెనవేట్కమిారి । హాశారదా ॥౨౨॥౨౧॥
ఏకతాళం॥ యేరా । నాయదుటనివాపార । వా
రముగబలికెదలేర । నామాటవినిశ్రీరా । ముల
తోడపల్కుపోరా । సురలెల్లనాతోపోర । లేక
నునాయూగార । మునభటులైకొల్తురుమేర ।
మిారరుదిక్పతులనర । కైలాసమెత్తితిఘోర ।
తపమునవాభుసుర । జెష్టునిగెల్చిమేర । లేనట్టి
కోరికకోర । యిచ్చినవాడునుపోర । రాఘవుడు
వార్థిసార । మణచియుదాటితెశూర । వరుడా
యునవాదుశర । ములఘాకకునిల్వడుమిార । రా

ములునుమాకుపూర । వకనాటిఫలహారముర ।
మనుజులురాక్షసులెదుర । నిలిచేరనీవెవడవుర ।
నీపేరునాతో చెప్పర । శీతనుంబువ్వానుపోర । య
నినంతటవానరవీర । వరుడనియెనురాక్షసకూ్ర
ర । నన్నెరుగవుయంగదుడనుర । నినుతోకనగ
ట్టివార । ధులముంచినవానికుమార । వరుడనిమ
దినుంచర । నీకులమును కానవమార । రాఘవు
డవైశ్యాసర । శ్రేష్ఠుడవైకాల్చార । నిజమూ
రకీతనుయియర । యనగానె కోపముమీర । రా
వణుమభటులనుజార । జేరియునరఘువీర । వి
నుడీకళశిరులుజార ॥ హారదా॥ ౩౬ ॥ ౨౨ ॥
ఆటతాళం ॥ కొట్టు । డీవానరునివిరచికట్టు । దవ
గరక్కసులువచ్చితనచుట్టు । ముట్టుకొసినంతలో
పట్టిపోట్టు । డుల్లినణచిరావణుడూనెట్టి । ము
ష్టిచెబాడిచిరాములతట్టు । శ్రీశివాచ్చిదండము
బెట్టిమట్టు । తెలియజెప్పినములగ్గయుచపట్టు ।
డమచురాఘవ్రులుచప్పనల్డట్టు । తెగరబాకికోట
లుగూల్చిరట్టు । చేశిదనుజాళనుగొట్టిజగఝట్టు ।
తారయుదలంకజూడవగతట్టు । నైనపోకుండమ
హికితలకట్టు । గానుధదరంబుకాయునామట్టు ।
దనుజాలెల్లరావణుజేరియిట్టు । లాయననివినికో
ట్లమట్టు । మీాదివట్టిరాక్షసబలమునట్టు । పంథ

గావారుబల్ ఘట్టిరీఘట్టు । లయ్యూపెనగిరటద్వా
ద్వారణామట్టు । యింతయనివల్కవిధి తెలిశిస్టుగ
వరులు తెలియరసగానుపదిమట్టు । శాయదలచిర
విగ్భుంకెపరతట్టు । యూకథవిన్నశీయుసొపట్టు ॥
హాశారదా ॥ ౨౩ ॥ ౨౩ ॥ ఏకతాళం ॥ అంత ।
నిశిగప్పినపిమ్మటకొంత , శేఃటికిరాతుసులంత ।
ఘొందిరీయనవిసిచింత , రావణుదుజేశెటంత ।
లోగానెఘువాగ్రిరెంత । వినివొచ్చితంద్రినికొం
త । నూరాప్చికదలివింత । గాగానుహోమము
సాంత , ముగజేశిగగనముచంత । జేఃయుకపుల
వంత । మొుదించిభుజగమునంత । ప్రయోగముజే
శివంత । ముసరామలక్ష్మణులంత । మూర్ఛయు
భోయినకొంత , బాధించిజజనియూదెంత , జన
కునకుదెల్పినంత । పురిజేఃయున్నకొంత । శేప
టికిశిలాకాంత । పతిశెలిశిబహుచింత । శాయ
గవాతముడంత , జారగవచ్చిశాంత । మూర్తివి
సకీచింత , తేటికిగరుడనియుంత । దాకానుషిుంఖ
వుమసంత । యుపిదెల్పగకలచినవింత , నారా
సాపాశఘులంత । ఫ్రాడెనునటుకవికొంత ! రా
గానెకృత్యఘులంత । దీచుూకవుండగదొంత ,
రావణునకుదెల్పినవింత । లాయునుయనినగతం
త । జేఃయుదనుజులనంత । గనివల్కనుయిచిభక్త

హాంత ॥ సాశారదా ॥ ౩౨ ॥ ౨౮ ॥ ఆటతా
ళం ॥ దరు । వినరసీరి పుత్రభూమ్రమాతు । ప్రాది
మహాకాయప్రహస్తులు । రాముసజస రామ
లక్ష్మణులశీతు । చేశిరమ్మన్న పోయిబల్ శీకు ।
శేయుసంతలోగసయుధూమ్రాక్షు । రారయని
సంగిదుడు దాకినదు । సుందుగిరి యుద్ధ వేయవాడ
తు । నానగూలగనిమహాకాయుసీదు । రాముల
నిపులుగులగయిరుసదు । ములనుతెరుచకులత్ప్రా
పగనికదు । చేశిప్పనజూహువానినిరశేతు । నంతు
డగుసట్టుబోడుసజముసతు । మందుజారబోయి
నతిసయాతు । రాములగనిప్రహస్తునుపదియులతు ।
లేశిక పులగొట్టగసిలుడాతు । రాబులోదాకినగ
మెత్తినతు । విరారగవేయగాపాడిపోర్లైరాతు ।
సేంద్రుమంత్రులనాగినచారులాతు । రామునరావ
ణుసిగనిచెప్పలతు । కోట్లదళముతోకదలెయిది
మోాడు । మిగ్చనికవయ్య రామయిరిశీతు ॥ ౨౦॥
౨౧॥ ఏకతాళం॥ ఆహా । బలమునుతానుకూాహా ।
రామండోదరిత్వరతోడ! నెవరుగజసి రావణుడ ।
వినునిపుడా రాములతోడా । పగయేటికిమణులు
కూడా । జానకినియిస్తైజాడ । చేకున్న రాముల
తోడ । రాకుసకులముకూడ । హాతమాదుపు
యునపతితోడ । కోపముతోపల్కిమేడ । లో

సురపతి మెచ్చినవాఁడ । త్రిభువనజనకా రాఘవుఁడ ।
వినుమనఁగ విభీషణుఁడ । రావణుఁ జూపిగాఁడ । మ
గుశరములనాడముగాఁధ । వేయుచునుయుఁ పవన
జుఁడ । రమ్మనుచుజేరి మేఁడ । మీఁదెక్కి వేగము
తోఁడ । శరములమేనుగాఁధ । వేశియుఁగొనగు
లుఘ్నాఁడ । కొట్టి ముభువిబొళ్ళెడ । జేశియుఁగథ
మునుగూఁడ । సారథిఁద్రుంగఁగమాఁడ । నేఁను
మోఁపి మేఁడ । జేఁయుశిగ్గుతోఁడ । రావణుఁడు ముం
త్రులతోఁడ । వినబల్కెనుహాఁకథవినుఁడ ॥ హా
శారదా ॥౧౩॥౧౩॥ ఆటతాళం॥ వొప్పి । కుం
భకర్ణుఁ శిలేపుమనిచప్పి । నంతలో హారుజనినో
టజెప్పి । పిలువనిపకున్న గజములకుచెప్పి । గ౧
తులుగ ముందువేయుంచపిప్పి । చూడకున్న శిరము
గాచికప్పి । చప్పులలో పోయుపొంచలివపించప్పి ।
లేలికూచున్న రాఁవణుఁ చెప్పి । నట్టి వార్త జెప్పఁగ
పోయిచప్పి । వేగఁపుంపునగాముఁ నిజప్పి । సీ౨)
జసినవులవంగలచెప్పి । పోవఁనఁ ద్రుబ్బి ప్పి ।
భక్షణముచేసి న్నన్న వొప్పి । పలికెయున్న లో
బుద్ధిగానిప్పి । మాంసకి వినఁ ఢిభనుఁ గనుఁ దప్పి ॥
హా శారదా ॥ ర॥ ౧౭ ॥ ఆటతాళం ॥ అన్నా ।
నామాటవినవన్నా । శ్రీరాముఁడునుఁ కేమన్న ।
నేరముచేశెనన్న । రాఘవుఁడు లేకయున్న । వేళ

మశీత ఋగొన్న । వాడవుమరలియున్నా । రీమణి
నియియ్యావన్న । యీాకున్నలంకలొవున్న । వార
లనుద్రుంచునన్న । శ్రీరాముడుమనుజుడన్న । వా
రికిత్రుణమన్న । జ్ఞానంబు లేదొయన్న । సారా
యణుడతడొయన్న । వానరులూదివిజులన్న ।
మనకొరకుధరలొచిన్న । రూపములబుట్టిరన్న ।
పరవస్తులకాళలన్న । శీతమ్మనియ్యావన్న । యన
గానకుంభకర్న । యిన్నాళ్లుబతికివున్న । వారికి
భయమిపుడన్న । యేమందునునిన్నొరన్న ।
ధైర్యంబులేదయన్న । నిద్రాతొవుండుమన్న ।
పోయన్నమనచిన్న । తమ్ముడుమొదిరన్న । రా
ముల జేరివున్న । వాడనిసమొలొనన్న । సేనా
నాయకులవున్న । వానరులమింగెదనన్న । యని
లేచిమింటికన్న । పొడువుగచనుచున్న । కపుల
బ్ధదాటుచున్న । వారినిగనిరామన్న । అభయ
ములిచ్చివున్న । నమయానవిభీషన్న । రావ్రా
యియసిపిలిచున్న । వీడెవడొచవుమన్న । విన
వన్న శ్రీరామన్న । మాాయన్న కనుజుడన్న । కుం
భకర్ను డీతడన్న । యనిపల్కగరవిగన్న । వాడ
య్యాద్దుమియీాకథవిన్న । పాపంబుదొలగునన్న ॥
మాశారదా ॥౭౩॥౨౮॥ ఆటతాళం॥ శౌరి , రా
మః నుమనుచురాకుసుల జేరి । దివిజ పెదిరినభ

మాలరొమ్ముగిరి । నగశితన్నగాగదచేతవిశిరి ।
వేశినపుడుసుగ్రీవుడిల జేరి । మూర్ఛబోయినంతట
దివిజవైరి। పట్టియన్నకునుచూపగనుకోరి। పోవు
చుండగా తెలిశిగడిమీరి । రెండుహస్తములకర్ణ
ములుభూరి । నాశికమునోలబెరికిపైకెగరి । వచ్చి
శ్రీరామునెదురుగా జేరి । దండమిడియున్నరక్త
మొదబారి । నదియుగనితిరిగివానరుమీరి । విసరి
నట్టుదప్పించగరామశౌరి । దివ్యశరజాలములతనిపై
కోరి । వేయుదలచగాధరణిశ్రీనారి । రీతిగావచ్చి
వాచ్ఛకధారి । వీనియేకదేశముద్రుంచభూరి ।
శరముమోవజాలనురాతుసారి । యనినయిరు
మార్గణములదివిజారి । రెండుహస్తముల్ దునిమి
పరధారి । గానువార్థులనువేయననిమీరి । రాగ
యర్ధచంద్రాస్త్రముభూరి। శిరముదునిమిలంకావ
లనువిశిరి । పడగజేయగావాడుధరధారి । పిణక
గాకూలె టుంభకులుపారి । రావణునిజేరిచప్పగా
భూరి । భూరుహామురీతిపడిమూర్ఛ తేరి । క్రోధము
నగదేవాంతకునిజేరి , నరాంతకామహోదరావో
రి । మహాపార్శ్వుడాయనిత్రిశిరయనిజేరి । అతికా
యుడామీరుయూమారి , వుండగా రామలక్ష్మణు
ల జేరి । వానరులకూడజముతావుజేరి । వుండజేశిర
మ్మునవేట్క మీరి । చనుచునతికాయుడాతండ్రిని

డిరి । పక్కమాటబల్కెనుదివిజనైరి । యీకథ
వినుడిపాపసంహారి ॥ హాశారదా ॥౩౬॥ ౧౯॥
ఏకతాళం ॥ అయ్యా । శ్రుతివాక్యముచాలవిన
య్యా । లో వెలసిలిహారిమయమయ్యా । హరిరా
ముడాయనయ్యా । శీతమ్మనురామ సకియ్యా ।
మంచిదియనమీదెయ్యా । తనయుడయిటుగద
య్యా । రాములనుకొట్టగయ్యా । యనివారుగికిని
శిలపియ్యా । బలముతోకదలిపోయ్యా । వానపుల
నాతమనశయ్యా । అంగదుడుగనరావయ్యా । న
రాంతకయనిబలుకయ్యా । మాయనుయిదివినర
య్యా । శిరులిచ్చినుభజనశయ్యా ॥ హాశారదా ॥
౧౮॥౩౦॥ ఆటతాళం ॥ డాశి । యంగదానిబహు
శరములేశి । నతనొచ్చినరాంతకుపబాశి । భూ
రిగిరిత్తెచ్చిగజముపైనేశి । నపుడాదాశలో నాశిల
కుదాశి । చూడమైనదేవాంతకుడుకూశి । తా
కినతలో ద్వబుధుడెనుచేశి । సాలభూజమునవా
నితలబాశి । నేలదాల్లజేశినరక్తరక్తముపసి ।
వానత్రిశిరునినలుడువడిపాసి । రెండుయోజ
నాల గిరినెత్తినేశి । హాతునూరుపైనేలబడజేశి ।
నపుడెనిలుండుమహోంగరునేశి । పక్కలఘు
వుశోకుప్పింబిడాసి । వాని పైభుమిభస్మముచే
శి । నంతమహాపార్శ్వునవరయునితోశి । రాగ

హనుమ తడతనిపడలోశి । ముష్టిచేబొడువరక్త
మునవాశి । కముసనోటవెళ్లగదేహమవిశి ।
చచ్చినంతవతికాయునెమరేశి । రామచంద్రుపై
దృష్టినిలవేశి । వానరవరులగనికేకవేశి । పలిశ
హరిచరితభవములనుదోశి । హరిశారదా ॥౨౹
౩౦॥ ఏకతాళం ॥ యేసి । శ్రీరాముడనెసివాడె
డి । వైకుంఠవాసుడతడేడి । దశరథనందనుడేడి।
తాటకిసంహారుడేడి । మునియాగరక్షకుండేడి ।
హరిచాపఖండితుండేడి । దరణీజధవుడువాడేడి ।
ఖరదూషణాంతకుండేడి । మారీచహతుడువా
డేడి । వాలినిద్రుంచినతడేడి । యాకంధబంధ
నుండేడి । నాగపాశవిగళితుండేడి । కుంభకర్ణ
హతుడువాడేడి। రావణునిద్రుంచువాడేడి। విభీష
ణుడ్దోరయేసి । పదిరూపులైనవాడేడి । వేదాం
తవేద్యుడతడేడి । నిరంజనమూర్తితడేడి । జ్యోతి
స్వరూపుడతడేడి । నాతనిమీదనాదాడి । చూ
పెనుగానచూపుడి । ననుదాకికపులుఁబడి । చా
పకుడుయన్నుచుభడధూడి । నందంబునదుపరాతు
నుడి । యిదెవచ్చెనుచుపురికేకి । వానునుమూ
ర్ఛపొయ్యెడి । వానరులజూటినెదిరాడి । అంగ
దుడాదిబలులతోడ । మూర్ఛిల్లినరాములకూడి ।
శ్రీవాగగనిలక్ష్మణుని । దానవునిజపుమననేడి।

వాడయ్యెనపటమాటాడి । నిల్చినలక్ష్మణుడ
న్నాడి । పోయ్యెవ్వయనినయవరోడి । పోయ్యెది
యిపుడెకనుపడి । శ్రీరామచరితభవమీడి ॥ పా
శారదా ॥౩౬॥౩౭॥ ఆటతాళం॥ యేరా । నిన్ను
ద్రుంచరాముడెలనురా । నెరుగలుగంగవాళ్లో
నుపోర । యెదుటనిల్చితెనీవుభంటవురా । యు
ముచుబలుకగావాడమితకూృగ । శరముతేశినను
నవిదునిమిఘోర । బాణమరిజాశియిదివాసితకు
దుర । తుడిచినట్టుగావేయకనిపీర । వరుసగా
శిననిలక్ష్మణునిజార । రథముతోలించిమాటలాడె
నిటరా । రాముతమ్ముమరమునదూరిపార ।. వేశి
వంతలోవాటిచెఘోర । రౌద్రమొసగదివ్యాస్త్ర
ముల్ పూర । తొడిగివేశితెయసురపైపార । కు
క్షనై శ్యానరుడువచ్చిధీర । సౌమిత్రిబ్రహ్మాస్త్ర
మునననుర ।. నేయుమనప్రయోగముశాయఘో
ర । మైనదావాగ్నినసగజనుదేర । చూచియతి
కాయుడపుడులోతూర । ముసలముద్గరపాసిసగ
డపార । శాయుధమువేయనవిభ్రమింగివేర । గని
యుకతాణివంతుణియుదూర । నేయనవిదాటిము
ష్టిచెననుర । పొడువకుండలములతోదలయుపూ
ర । దునిముధరసేయగనివార్తయసుర । వరుని
గురుగింప్పచింతచేశిర । రామకథనమునిభవము

విడిపోర ॥ పాశారదా ॥౨౬॥౩౩॥ ఏకతాళం ॥
మంచి । గుణవంతుడనిసుతు నెంచి । పోతివేయని
దుఃఖించి । పున్నపుత్రతండ్రిని గాంచి । యిందా్రి
శిపల్కెనుమించి । నేనుండగ శోకము బెంచ్చి ।
వుండదేయసిబోధించి । తండ్రితోశలవుగాంచి ।
దశముతో కదలిమించి । వస్తువలవంహ్నబూజిం
చి । నతనితో వరములుగాంచి । యస్త్రములు
ధరియించి । ఊవిశేటికవులను నొంచి । కోటానకో
ట్లుఖండించి । పీనుగపెంటలుగావించి । శ్రీరామ
లక్ష్మణులమంచి । శరములతో దనుముంచి । మూ
ర్ఛిల్లగ శేశిమదించి । తండ్రడెదురనిల్చివధించి ।
వస్త్రాసనవంతోషించి । యీకథయువిసశిటిమించి॥
పాశారదా ॥౨౭॥౩౪॥ ఆటతాళం॥ అంత । రా
మచంద్రుమూర్ఛకొంత । తెలిశినంతలో హ
నుమంతు చెంతి । చేటివిభీషణుడుబలమాటల ।
వెదకగోరి రాముల చేటినంత । యవరుబ్రతికినారో
చూచిపొంత । మగను వెల్ప మనసాదళంబంత ।
చూచిపిలువగాహాటిలోకొంత । జాంబవంతుడిని
మీరెవరింత । చవున్న విభీషణుడంత । నేను
పవనజుడు బ్రతికినాడింత । యనగ హనుమంతు
డున్న బలమంత । బ్రతుకగలరంచుయనచవుమి
డెంత । నగసంజీవనగము హనుమంత । తెచ్చి

జీవకళలిమ్మనగ కాంత । మూర్తి రామచంద్రుడు
కరుణగొంత । నిచ్చెకళలవియ్యపోయినగము త ।
పెరికి తెచ్చి వానరదళంబంత । సాంతముగ లేపి
నగము యాచెంత । జేర్చి రాములకు మొక్కె రవి
కాంత । వుదయగిరి జేరె యుదిపాంచహాంత । హాశా
రదా ॥ ౨౦ ॥ ౩౫ ॥ ఏకతాళం । మేలు । వంతట
శ్రీరాములు । సంధ్యాదికృత్యములు । తీర్చిక
మంచిఫలాలు । తెచ్చియ్య భక్షణములు । చేసు
కమ్మదిమేలు । జెందిరి రాక్షసులు । చచ్చిరి వా
నరులు । ననియుండగ పశ్చిమచాలు । రవి జేరగ
రాఘవులు । వానరులగని కోరువ్రాలు । బట్టుక
దనుజగృహాలు । కాల్చెడియనలబహుమేలు ।
నానని వాలములు । బూనుక వుప్పరిగేలు । మేడ
లుగోపురములు । భండారుభవనాలు । నాదిగ
లంకగున్నలు । నిండాగ నగ్నికణాలు । రవిదాటి
మండగమేలు । గనిపించిన శ్రీరాములు । వానరు
లుకృత్యములు । దీర్చిరియిది బహుశ్రీలు ॥ హా
శారదా ॥ ౨౬ ॥ ౩౬ ॥ ఆటతాళం ॥ అప్ప । వాన
రులుచేసినదిచెప్ప । తరముగాదంచు ఘటులువిన
జప్ప । రావణాసురుడు లేనకు బలుగొప్ప । సుతుని
బిలిచిచెప్పగ కదలి త్రెప్ప । ఏలినా త్రిహోమము
చేసినప్ప । నళవిగాలిబలె శస్త్రాలకుప్ప । గొప్ప

యుగగనమున జేరి రామప్ప । నాదిగాక వులశర
ము లనుగుప్ప । తాళ లేక మూర్ఛలు జెందిరప్ప ।
యుందుజూచిన తా వెనైచప్ప । తరముగా విరణ
మును జేశియప్ప । తావు జేరి యుదియల్ల తెలజెప్ప ।
రామలక్ష్మణులజంపి రావప్ప । యనినమాయశీత
నుజేశిగొప్ప । భంటుపీడనుచుహనుమంతుడొ
ప్ప ।। నేత్రములజూడతునిమిషియాయప్ప । కెరుగ
జెప్పమని వానరులకుప్ప । గూర్చినట్లు జ్ఞేశేటిమీ
దచప్ప । పశేముగాః హోమముశాయగొప్ప ।
వస్తువలుగొంచు సేగిబల మొప్ప । జేరిభక్తి చేనా
శాంతులువొప్ప । చేనుతుండేయూచరితవినరప్ప ॥
శారదా ॥ ౨౨ ॥ ౩౭ ॥ ఏకతాళం ॥ చాలా ।
వతనజమతినకన్నాల । నెదురుగశీతనువాలా ।
యముగానుమ్మనిమెనిఘోల । యనివేగిమెజని
రాముల । కెరుగింపవినయింకేల । మనకింకజగ
డమేల । వేగమెజనుడనిచాలా । దుఃఖమునసుం
దగనురల । వైరినుజమ్ముశ్రీరాముల । జేరియు
మాయలుచాలా । గలవయ్యావనమున బాలా ।
మణిశీతయునున్న దికనుల । గనుమంచుజూపిక పు
ల । రాములువినయామ్ముల । మెసగించిలక్ష్మణు
కీల । వంతుమతోడుగబిల । మునజొచ్చికవులు
తేల । ఖిలముగననూరయిదేల । లెమ్మంచుమహో

తుశాల । చిరచినదనుజుడుకనుల ॥ విప్పలుచాల
బారల । గుహవెడలివానరవరుల । కొట్టగరా
ఘువ్రాల । తమ్ముతోహనుమానుల । నెక్కుక
రణముచాలా । చేసియువానితాల । బాణాస్త్ర
మేశిశీల । ములుబల్కితనుమగబాలా । సులో
చనవినిబహులమేలా । యానవిరాఘవుల । జేరి
యునహగమనములా । రాములయుదయగాచా
లా । శాయగషులనిసురల । తుణమునవువులు
విల । బడవిడ్చిరియాశఖలీలా । వినరయ్యాహరి
శ్రీలోల ॥ హరశారవా ॥౩౭॥౩౮॥ ఆటతాళం ॥
అట్టి । నమయానరావణుడెట్టి । వారికిటుశాయ
తరమయునిరుట్టి । బలులగనిరాములతమ్మణుబట
ట్టి । కొట్టిరమ్మంచుచప్పదివిముట్టి । మూలబల
మెల్లకదలిదిశలట్టి । గట్టిగట్టగ శేషుకునుమిట్టి
పడెనునతంత్రములురాశెపట్టి । వేళగూలబలము
విధిలేకబెట్టి । గుణితమొనరింపలేకిడిచిపెట్టి । చా
టునవినిపోయునదిబలుఘుట్టి । వచ్చికండలునుశిల్చి
తినెట్టి । వారుథాగానఘూర్దివిముట్టి । అంధ
కారమైనపుడనురఘుట్టి । రాముతెమురనిల్చిన
వోయిపట్టి । యతయవచ్చేదిచప్రమన్నట్టి । మా
టవినిభీషణుడనుఘట్టి । మూలబలముసివిపు
ఘుజగకట్టి । కిరిద్ర్మంచుమానకిల్లాకు బెట్టి । యూరి

దవారచటజేరిసుకుట్టి । యీకథవినిడిశిలియుచే
వట్టి ॥ హరిశారదా ॥౭౦॥౩౯॥ ఏకతాళం ॥ కొ
ట్టు । డిఘరాములబట్టెకట్టు । డనుకొంచువానర
ఝట్టు । లందరినికొట్టుకుట్టు । దాటియురాగు
లతట్టు । వీక్షించెకూతల్ బెట్టు । చునురాగతె
లిశెలట్టు । తనవిశ్వరూపముమట్టు । చూపియు
నిలనెతట్టు । శ్రీరాముతేకనుపడినట్టు । లైపుణ్య
జనులగోట్టు । దనిమొదలుబెట్టెట్టు । మూడక
నసురలతట్టు । ద్రిష్టించెశరముగపెట్టు । వేయు
గకోట్లమట్టు । మీరియుదనుగనట్టు । శ్రీరాముల
గనయామట్టు । రవికోటికాంతిగన్పట్టు । శరమే
వృటతీవ్రులనట్టు । తెలియుగతరమాయట్టు । లవి
యుడిగితెచపెదమట్టు । కోటిణగితెమర్జదివిము
ట్టు । నవికోటినతలమొరపెట్టు । నవికోటివరా
ములుబట్టు । కొనియిల్లునగంటయుగొట్టు । నల్లా
మునపత్రకమిట్టు । విడువకముహూర్తంబట్టు । మొ
గశేనుయేమయేమటుకిట్టు । లనిదెల్పుచుభూత
ములట్టు । చోరబడితాళముబట్టు । కొసినాతుచు
తినిమోశెట్టు । మొదదూనుమాంసలెట్టు । కట్టు
కగృహములబెట్టు । కొనియుండిరిదనుజులనట్టు ।
పాలిపోవనియ్యకమట్టు । గాదునిమియురాము
బువట్టు । కొనివిల్లులమ్మునితట్టు । వంచుకొనవి

ట్టు । దివిజులుపువ్వులుబట్టు । కౌసిచల్లిరిముం బ్రొట్టు । ఇూకథయుభవములగొట్టు ॥౮౮॥౮౦॥

ఆటతాళం ॥ అంత । యీవార్త దనుజనతులం త । దూతికలుజూచిచప్పగాసాంత । ముగనువిని వారురోదనింతంత । యనగనేడ్చుచూపోయినగ రంత । చూచిరావణుని నెదుటబహుచింత । గాను పొరలెడవినవెనుకపంత । ములునుబల్కి వెళ్లెను లంకనంత । దాటిశ్రీరాము నెదుటనిలిచెంత । యు ద్ధమునుశాయయూపాత్తుడంత । యుద్ధోన్మత్తు డాదిగాకొంత । దళమువచ్చివానరులమర్దింత । మానయంగదుడుతాకిబలువింత । గానుసాలభూజ ము పెరికిదంత । ములునుడుల్లగానెదరబడెనంత। యుద్ధోన్మత్తుడెముశేరెకొంత । యూపాత్తుంశివ వనజండంత । వాలముశబట్టివిశిరెయునంత । మొందవినిరావణుకుదిక్కులంత । వణకరాముల నుతాకవతడంత । రోమరోమానకుద్యములకం త । లంతగాశరము వేయవాడంత । తాళజాలక నుతననగరిచ్చంత । శేరిచింతించుయుదిదురితహం త । గనుకచెప్పెనువినుడిమీరంత ॥ హాశార దా ॥౨౮॥౮౧॥ ఏకతాళం ॥ వేడు । కలతో డమరలుజోడు । గూడుకములతోడు । కొనివ చ్చిదివిజమూడు । దనుచుండపరమేశ్వరుడు । బ్రం

హ్నాయునతులతోడు । కొనివచ్చిహరిరావణుడు।
పోరాగబలువెవరోడు । దురోయనిను గ్రడెపుడు ।
శ్రీరాముడులక్ష్మణుడు । కొనియుంచెను వానర
వరుడు । నాదిగసత్యముతోడు । గానుండిరి
యిదిభవమురాదు ॥ హాశాడదా ॥ ౧౨ ॥ ౭౨ ॥
ఆటతాళం ॥ అప్పురా । శ్రీరాము నెదిరించిపోర ।
ఫళముగాదనుచు రావణుడుశూర । వరులుహత
మైరియింక తానూర । కుంభదైత్యుమెచ్చదని
మేర । మీదపదితలలకిరీటాలుపూర । నుంచిది
వ్యాస్త్రములురథము జేర । తెచ్చిబలువెల్లతన
వెంట జేర । యరదమెక్కిఖడ్గతోమరార । వృ
శ్చికపురోమ వేగసీపురార । వర్వరోముడాపాదప
డర । దీర్ఘజింహ్వాడారక్తరోమారా । అగ్నివ
ర్ణుడారారయనిశూర । వరులదోడ్కొనెటుగదలి
లెనపుర । మెల్లధరదిరిగెసారెతీరాన । యనగదిగ్గ
జములూగెనహయదర । చుక్కలురివెరవిమార్గ
మిడిపార । గానుకూతలిడిరణభేరిఘోర । ముగ
ను వేయించిశంఖములుపూర । నొక్కపెట్టమ్రో
యించెవానర । వరులడాకగాభంటులనుదార ।
శ్రిల్లిరిదివినుండివెట్కలునుమీర । యీచరితభవ
బంధమిడిపార ॥ ౨౨ ॥ ౭౩ ॥ ఏకతాళం॥ నిండు॥
కోపములకపులచండు । బెండాడగయంగదుండు॥

రక్త రోముడాతలపడిమెుందు । గాఘోరనతలపం
డు । బగలగయుంగదుండు । గిరిమెత్తి యేశిప్రచం
డు । ద్వైకూశినరాతుడుండు । చావగసర్పరో
ముండు । నలుడుబోరనఖండు । ద్వైలోకనగపిప్పు
ద్దండు । ద్వైవిసరగయాదనుజుండు । నీల్గినఖద్గరో
ముండు । రౌద్రమువతాకనీలుండు । తాళిమున
తెచిశితలపండు । వప్పెలుగనెయకపిదండు । కో
యునగనణగెదనుజుండు । పవనజుడుదీర్ఘజింహ్వుం
డు । బలఘోరగకోపముమెుందు । గాబట్టినుర
మువడిరెండు । నప్పలుగముష్టిచుద్దండు । ద్వైబొ
డువగరక్కసుండు । చావగనుచూచియాఖండు ।
దదరవృశ్చికరోముండు । మ్రగ్రీవునితాకగగండు ।
మీరగనెగశితలపంచు । తుముగుగధుముకదను
జుండు । యుముశేరెనగ్ని వరుండు । హాహాయని
మంటలుమొందు । గాజట్టుకరాకపురొంచు ; గా
నకజనరాముండు । నందరినితనయునకుండు । ము
నిబాణముతోదనుజుండు । నావగనేశిభలునిం
షు । మోదక్షునుండౌశాముండు । నగినదను
జులపంచు । గనివేగమెరావణుండు । శ్రీరాముని
తాదిరెవిరుండు । యాచరితచప్పులకుపండు ॥ హా
తాళదా ॥ ౩౮ ॥ ౭౭ ॥ ఆటతాళం । ఆడా ।
తాతణుమ్మశ్రీరాముతోడ । తాకికోధముసజగ

। సురలుమానులు నుదివినుండిచూడ।
ఏరు ఘోరంబుగాగల్పిరాడ । సమరమునుగుర్వరు
నధైర్యంబుతోడ । శేయుచూడగా రాఘవా
ఘూడ । నాతో పోరలేవని బ్రంహాస్త్రతోడ । కొ
న్నయస్త్రములువేయ ప్రతితోడ । వేశితప్పించి
ఘ్రారాపణుడ । నేమవేశేదనుయునిసురముగా
ఢ । మాటనేనింటముష్టిబల్ చూడ । నేయవా
డవ్రుమసై రాఘవుడ । వేశితివియనుచునేనింటి
తోడ । రామచూడరాయక రొమ్ముగాధ । నేయు
సై రావణాయనుచుగాఢ । మైనశరముచేనసుర
తూగడ । కొట్టిభళిభళిర రామచంద్రూడ । య
నుచుమెచ్చిపదిబాణములతోడ । నాటివేయభళి
భళిరాతసూడ । వేశితివిరోశియనివేట్కతోడ ।
యీరీతినిద్దరిపోరుచూడ । సురాసురలుకళికళి
ఘారులకూడ । తాకునట్టుగాపోరటచూడ । న
త్రుష్ణ శ్రీరామనీబిరుదువ్రూడ । కొట్టుదనుచుయా
తమ్మునితోడ । పలికెవ్రారోణనువిడిచియాడ ।
చేవున్నా వుహోదాయవాడ । రాముడునన్నాడు
ననుకున్నపేడ । ననుచుహారుషిచ్చినట్రిశక్తి వ్రుడ ।
పెటికిసంధించెబల్ ముష్టితోడ । తమ్ముగానేనుచు
విడిచిరాఘవుడ । నీకుబిరుదుగల్గి చెడినితోడ ।
ఘావకుండ కేయమునచ్చూతూడ । యునగయా

త్రిజగములల్లాడ । మంటుగప్పాకొనిలోగగనతలమం
డ । శీకరముతో విభీషణుడాడ । పెనకురమ్మను
గుతికిలక్ష్మణుడ । శరముకెదురై నరొమ్ముతూగ
డ । శాకమూర్ఛపోయిరావణుడాడ । లంకిజొచ్చె
మోక్షటికథయువినుడ ॥ వాశ్వారదా ॥౭౦॥ రా౫॥
ఏః తాళం ॥ చాలా । లక్ష్మణుడుమూర్ఛలియిలు ।
పైబడినతనకన్నుల । చూడియుతనకరాల । నత్తి
పలేపకచాలా । ధరనుండిన శ్రీరాముల । సమయా
నత్తులజల । కొలకగధరణిజయాల । మనకిరాక
యుద్ధము నేల । తమ్ముడు లాపడివేల । దైవముక
రుణదేలా । రైనడచునో యుసిబహుబిల । పించ
గజానకిలోల । యీరీతినచిత్తముయాల । శోకం
బుమానిచాలా । హనుమంతునియాపథాల ।
నగభియాదు తెమ్మనమేలా । వీరునితో నానచా
లా । భల్లూకపతిశ్రీరాముల । చవినాటకపణు
కథీల । పవనజునిజేరివేల । లంఘునతో జీవమణు
ల । గిరితెమ్మని మనుచలా । దువ్వాయుపోమ్మ
నళోళ । హనుమంతుమనుమాయాల । కోల
నాకటిగనియాజాల । మునుతాగగమకరిచాల ।
క్రింగగదానికోల । మాదుచుదునిదిమునుల ।
శాపంబుబాపిమాయాల । మాల్యవంత్తునిగొట్టి
వేలా । వంకెవనగమాభీల । రాక్షసులమునిమి